

TEKSTİL, HAZIRGIYİM VE DERİ ÜRÜNLERİ SEKTÖRLERİ RAPORU (2015/2)

SANAYİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**Sektörel Raporlar ve
Analizler Serisi**

İÇİNDEKİLER

Tablolar Listesi.....	3
Şekiller Listesi	3
Kısaltmalar Listesi.....	4
YÖNETİCİ ÖZETİ	5
1. SEKTÖRLERİN GENEL DURUMU.....	6
1.1. Sektörlerin Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu	6
1.2. Sektörlerin Türkiye’deki Genel Durumu.....	7
1.3. Sektörlerde Üretilen Başlıca Ürünler ve Üretim Eğilimleri	8
1.4. Sektörlerin Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler	9
1.5. Sektörlerin Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler	11
1.6. Sektörlerin Kapasite Kullanımı	12
1.7. Sektörlerin İşyeri Sayısı ve İstihdamı	12
1.8. Sektörlerin Üretim Endeksi	14
1.9. Sektörlerin Cirosu	14
1.10. Sektörlerin Katma Değeri	15
1.11. Sektörlerin AR-GE Faaliyetleri	15
1.12. Sektörlerin Elektrik Tüketimi.....	16
1.13. Sektörlerin Dış Ticareti	17
1.14. Sektörlerin Maliyet Bileşenleri	23
1.15. Sektörlerin 2023 Projeksiyonu	25
2. SEKTÖRLERİN SON ALTI AYLIK DEĞERLENDİRMESİ	27
2.1. Son Dönemde Sektörlere İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler	27
2.2. Sektörlerin Üretim Endeksi Değerlendirmesi.....	29
2.3. Sektörlerin Kapasite Kullanım Oranı Değerlendirmesi.....	30
2.4. Sektörlerin İhracat ve İthalat Değerlendirmesi	30
2.5. Sektörlerin Ciro Endeksi Değerlendirmesi.....	31
KAYNAKÇA	33

Tablolar Listesi

Tablo 1-	THD Sektörleri Temel Göstergeleri	7
Tablo 2-	THD Sektörleri Üretim Haritası ve Kümelenmesi	11
Tablo 3-	Yatırım Teşvik Yapısı	12
Tablo 4-	THD Sektörleri İşletme Büyüklükleri Dağılımı	13
Tablo 5-	Faktör Maliyeti ile Katma Değer Miktarları (milyon TL)	15
Tablo 6-	Genel İstihdam ve Ar-Ge Personeli İstihdam Oranları Karşılaştırması	16
Tablo 7-	Türkiye'nin THD Sektörleri Dış Ticareti (2014, milyar dolar)	17
Tablo 8-	En Fazla Tekstil İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon dolar)	21
Tablo 9-	En Fazla Tekstil İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon dolar)	21
Tablo 10-	En Fazla Hazırgiyim İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon dolar) ..	22
Tablo 11-	En Fazla Hazırgiyim İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon dolar)	22
Tablo 12-	En Fazla Deri Ürünleri İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları(milyon dolar)	22
Tablo 13-	En Fazla Deri Ürünleri İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları(milyon dolar)	22

Şekiller Listesi

Şekil 1-	Dünyada Başlıca Tekstil ve Hazırgiyim İhracatçıları (2014, milyar dolar)	6
Şekil 2-	Dünyada Başlıca Deri Ürünleri İhracatçıları (2014, milyar dolar)	7
Şekil 3-	Kapasite Kullanım Oranı (%)	12
Şekil 4-	Yıllara Göre İstihdam Endeksi (2010=100)	13
Şekil 5-	Yıllara Göre Üretim Endeksi (2010=100)	14
Şekil 6-	Yıllara Göre Ciro Endeksi (2010=100)	14
Şekil 7-	Sanayi Sektörlerinin Elektrik Tüketimleri (2013)	17
Şekil 8-	Yıllar İtibariyle Tekstil Sektörü Dış Ticareti (milyar dolar)	18
Şekil 9-	Tekstil Sektörü Ağırlıklı İthalat Kalemleri (2014)	19
Şekil 10-	Yıllar İtibariyle Hazırgiyim Sektörü Dış Ticareti (milyar dolar)	19
Şekil 11-	Yıllar İtibariyle Deri Ürünleri Sektörü (Ayakkabı Dâhil) Dış Ticareti (milyon dolar)	20
Şekil 12-	Deri Ürünleri Sektörü Ağırlıklı İthalat Kalemleri (2014)	21
Şekil 13-	Tekstil Sektöründe Yaklaşık Maliyet Bileşenleri	24
Şekil 14-	Hazırgiyim Sektöründe Yaklaşık Maliyet Bileşenleri	24
Şekil 15-	Deri Ürünleri Sektöründe Yaklaşık Maliyet Bileşenleri	25
Şekil 16-	Aylara Göre Üretim Endeksleri (2010=100)	29
Şekil 17-	Aylara Göre Kapasite Kullanım Oranı (%)	30
Şekil 18-	Aylar İtibariyle Tekstil Dış Ticareti	30
Şekil 19-	Aylar İtibariyle Hazırgiyim Dış Ticareti	31
Şekil 20-	Aylar İtibariyle Deri Ürünleri Dış Ticareti	31
Şekil 21-	Aylar itibariyle Ciro Endeksi (2010=100)	32

Kısaltmalar Listesi

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	Araştırma Geliştirme
BCI	İyi Pamuk Uygulaması
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
GSYH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GTİP	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
GWh	Gigavat Saat
HOSAB	Hazır Giyim Organize Sanayi Bölgesi
IPUD	İyi Pamuk Uygulamaları Derneği
ITC	Uluslararası Ticaret Merkezi
İTKİB	İstanbul Tekstil Konfeksiyon İhracatçılar Birliği
Kg	Kilogram
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KOBİ	Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
STeP	Sürdürülebilir Tekstil Üretimi
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
THD	Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri
TİM	Türkiye İhracatçılar Meclisi
TTA	Tercihli Ticaret Anlaşması
TTIP	Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı
TTSİS	Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

YÖNETİCİ ÖZETİ

Tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri (THD) sektörleri ülkelerin ekonomik kalkınma süreçlerinde önemli rol oynamıştır. Gelişmiş ülkelerin 18. yüzyılda gerçekleştirdikleri sanayileşme sürecine katkı sağlayan tekstil ve hazır giyim sanayi, bugün gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmasında da benzer bir rol üstlenmektedir.

2014 yılında THD sektörleri, 1 trilyon dolarlık dünya ihracatı ile toplam dünya ticaretinden %5,4 paya sahip olmuştur. Sektörlerde üretim, işçiliğin ucuz olduğu ülkelere yönelmekte ama bunun yanında Avrupa Birliği (AB) ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin büyük ihracatçı konumları sürmektedir. THD sektörleri için gelişmiş ülkelerin terk ettiği sektörler algısı doğru değildir. Dünya ihracatından yüksek pay almak, hangi alanda çalışma yapılırsa yapılsın, değer katarak, mevcutların üzerine çıkmaya gayret ederek mümkün olacaktır.

Ülkelerin genel ekonomileri elbette ki THD sektörlerini de etkilemektedir. 2014 yılında Çin dâhil olmak üzere gelişmekte olan ülkelere büyüme ivme kaybederken, AB ülkeleri ve Japonya'da ekonomik büyüme oldukça kırılgan ve zayıf bir görünüme sahip olmuş, diğer taraftan ABD ekonomisi güçlü bir toparlanma eğilimi sergilemiştir. Neticede ABD ile diğer ülkeler arasındaki büyüme eğilimi artan oranda farklılaşmıştır.

Ülkemiz açısından bakıldığında; Rusya, Ukrayna ve Ortadoğu ülkeleri kaynaklı dış talepteki zayıflamaya, Euro/Dolar paritesinin aşağı yönlü seyri de eklenmiş ve THD sektörlerinin pazar çeşitlendirmesi konusu ön plana çıkmıştır.

Dış talepteki zayıflamaya rağmen ülkemiz THD sektörleri toplamda **70 milyar dolar cirosu, 31 milyar dolar ihracatı** ve **1 milyon kişiye sağlamış olduğu (kayıtlı) istihdamla** ülkemizdeki en önemli sektörlerden biri durumundadır. Sektörlerin kalite, moda, yenilikçilik ve tasarım anlamında bugün ulaştığı nokta küçümsenemez boyuttadır. Bu hali ile sektörler, küresel pazarda bizi ön sıralara taşımakta ve ülke imajını güçlendirmektedir.

Ülkemiz işgücü, hammadde ve pazarlama faktörleri dikkate alındığında Çin, Hindistan ve Güney Kore ile birlikte dünyanın en rekabetçi ülkeleri arasında yer almaktadır.

Dünya tekstil ve hazır giyim sektörleri toplam ihracatı içinde %3,5'lik paya sahip olan ülkemiz, sermaye yoğun tekstil sektöründe Avrupa'nın en büyük üretim kapasitelerine sahiptir. Türkiye, makine halısında dünya lideri, havlu ve çorapta dünyanın önde gelen tedarikçilerinden biri durumundadır.

Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üyeliği ve 2005'te kotaların kaldırılması ile oluşan yeni rekabet ortamında sektörler, nasıl ayakta kalacaklarını öğrenmiş, ihracat odaklı büyüme hedefiyle AB ile mevzuat uyumu sağlanmış, kalite ve verimlilik noktasında dünyada iddialı bir noktaya ulaşmıştır. Ülkemiz THD sektörleri, küresel krizden etkilense de dünyanın önemli alıcılarını, kaliteli ve hızlı teslimat talebi beklentilerini karşılayarak, ülkemize çekmeyi başarmıştır.

Türkiye ekonomisi içinde çok güçlü ileri ve geri bağlantıları olan bu sektörlerdeki rekabet gücünün sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır. Geçmişin köklü geleneklerinden yola çıkılarak başlanan bu uzun yolculukta, küresel pazarda söz sahibi olan ülkemiz THD sektörleri, son dönemde katma değeri yüksek, yenilikçi, bilgi ve teknoloji içeren ürün ve hizmet sunumları ile ihracat kapasitesi yüksek sanayiler olmayı hedeflemektedir.

1. SEKTÖRLERİN GENEL DURUMU

1.1. Sektörlerin Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu

DTÖ tarafından 1995 yılında imzalanan ve 2005 sonrası tekstil-hazırgiyim ticaretinin tamamen liberalleşmesini öngören Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşması'nı takiben 2001 yılında Çin'in DTÖ'ye üye olarak bir anda bu anlaşmaya taraf olması, THD sektörlerinde yeni bir dönem başlatmıştır.

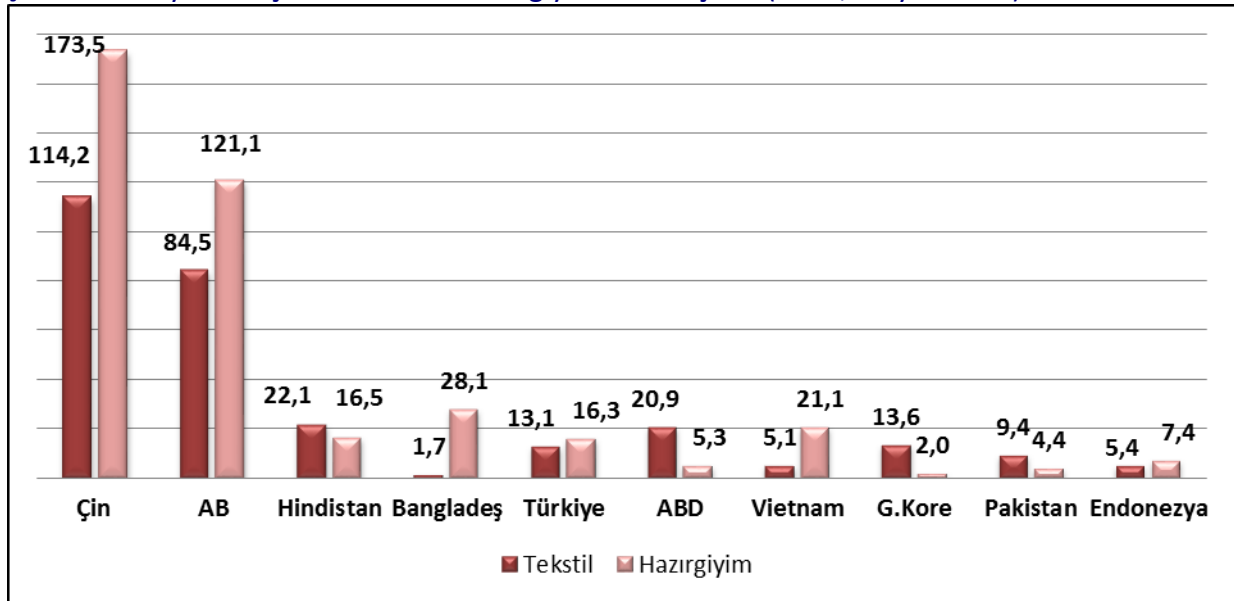
2000'li yılların üretim merkezi olan Çin, ithalatçı ve yatırımcı kimliğini bu dönemde kazanmaya başlamış, Bangladeş ve Vietnam gibi ülkeler, gerek üretim maliyetlerinin düşük olması gerekse önemli ithalatçı ülkelerle imzaladıkları tercihli ticaret anlaşmaları ve düzenlemeleri vasıtasıyla önemli üreticiler ve ihracatçılar haline gelmişlerdir.

2008 yılında ABD'de başlayan küresel kriz AB ülkelerini de etkileyerek dünyada tüketici talebinin daralmasına sebep olmuştur. 2010-2011 yıllarında dünya THD ticaretinde genel bir toparlanma gözlenmiş, 2012 yılında AB'de etkisini tekrar hissettiren krizle beraber dünya ticareti hafif bir düşüşe geçmiş, 2013 ve 2014 yıllarında THD küresel ticareti az da olsa yükseliş göstermiştir.

Tekstil sektöründe 2012 yılında 334 milyar dolar olan dünya ihracatı 2013 ve 2014 yıllarında sırasıyla 355 ve 356 milyar dolara, hazırgiyimde 405 milyar dolardan 443 ve 473 milyar dolara, deri ürünleri sektörlerinde ise 147 milyar dolardan 163 ve 171 milyar dolara yükselmiştir.

Başlıca tekstil-hazırgiyim ihracatçıları aşağıda yer almaktadır;

Şekil 1 - Dünyada Başlıca Tekstil ve Hazırgiyim İhracatçıları (2014, milyar dolar)

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) Trade Map

Dünyanın en büyük TH üreticisi ve ihracatçısı olan Çin'in 2014 yılında dünya tekstil ihracatından aldığı pay %32, dünya hazırgiyim ihracatından aldığı pay %37 civarındadır. Dünya yapay elyaf (suni ve sentetik) üretiminin yarısından fazlasını gerçekleştiren Çin, aynı zamanda en büyük pamuk üreticisi ve tüketicisidir. Küresel pamuk stoğunun %50'sinden fazlasını elinde tutan. Çin'in hükümet politikalarındaki değişiklikler pamuk fiyatlarını hemen etkilemektedir. Sadece Çin değil ABD ve Hindistan da pamuk politikalarıyla fiyatları değiştirebilmektedir.

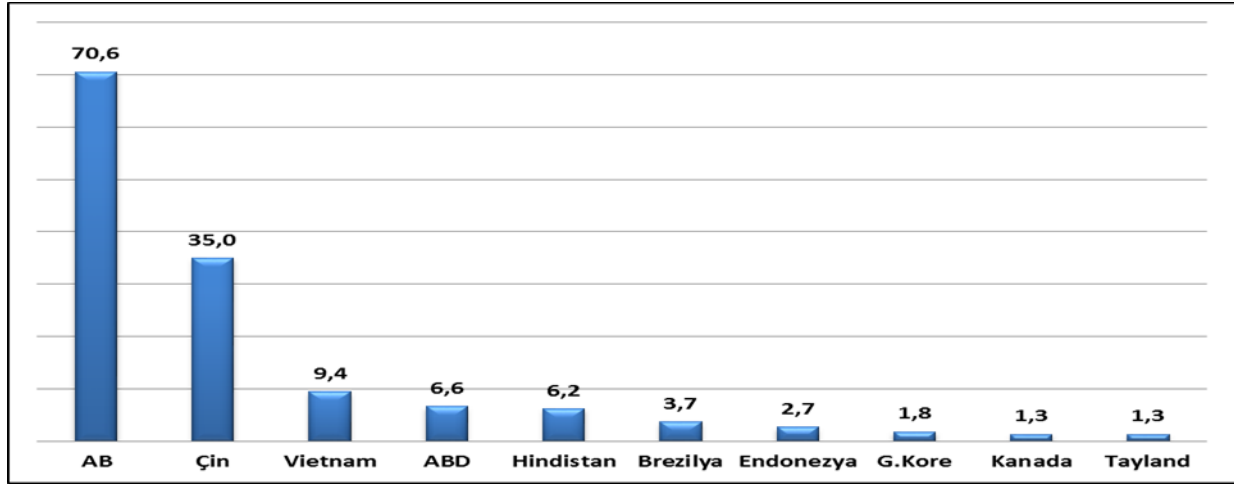
Bu sektörlerde dünyanın ikinci büyük tedarikçisi olan AB ülkeleri; tasarım ve moda kavramlarıyla ön plana çıkmakta, tüketici alışkanlıklarını yönlendirebilmektedir. Üretimlerini Çin, Türkiye, Bangladeş, Hindistan ve Endonezya gibi büyük üreticilere yaptıran AB ülkeleri, aynı zamanda en büyük alıcı konumunda da yer almaktadır. Sadece AB ülkelerinin ihracatları sıralandığında Almanya, İtalya, İspanya, Hollanda, Belçika, Fransa ve Birleşik Krallık tekstil ve hazır giyim sektörlerinin her ikisinde de ön plana çıkmaktadır.

2013 yılı istatistiklerine göre AB’de TH sektöründe yapılan yatırımlar toplamının %14,6’sı İtalya tarafından gerçekleştirilmiş, İtalya’yı sırasıyla Almanya (%6,8), Fransa (%5,9), İspanya (%3,3), Birleşik Krallık (%2,9) ve Polonya (%2,5) takip etmiştir.

Türkiye, ülke bazlı sıralamada, 2014 yılı dünya tekstil ihracatından aldığı %3,7’lik pay ile 7’nci ve dünya hazır giyim ihracatından aldığı %3,4’lük pay ile yine 7’nci büyük ihracatçı konumundadır.

Başlıca deri ürünleri ihracatçıları aşağıda yer almaktadır;

Şekil 2 - Dünyada Başlıca Deri Ürünleri İhracatçıları (2014, milyar dolar)

Kaynak: ITC Trade Map

Dünyada deri ürünleri içerisinde en fazla ticaret ayakkabı ürün grubunda gerçekleşmektedir.

Dünya deri ürünleri ihracatı 2013 yılında 163 milyar dolar, 2014 yılında 171 milyar dolar düzeyindedir. Ülke bazlı sıralamada en büyük deri ürünleri ihracatçısı %21 pay ile yine Çin olmuştur. Çin’i sırasıyla İtalya, Vietnam, Fransa, Almanya ve ABD takip etmektedir. Türkiye ihracat sıralamasında 24. ülke durumundadır (Bu raporda sadece gerçek deri ve deri ürünleri dikkate alınmıştır).

1.2. Sektörlerin Türkiye’deki Genel Durumu

Tablo 1 - THD Sektörleri Temel Göstergeleri

2014 Yılı	Üretim Değeri (milyar dolar)	İhracat (milyar dolar)	İstihdam Sayısı	Sektörlerde İşyeri Sayıları
Tekstil	33,5	13,1	441.972	17.520
Hazır giyim	24,2	16,4	495.868	34.963
Deri Ürünleri	3,3	1,3	64.715	6.763
Toplam	61,0	30,7	1.002.555	59.246

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) içindeki pay, sağlanan istihdam ve yüksek ihracat potansiyeli, THD sektörlerinin ülke ekonomisinin lokomotif sektörleri olduğunun göstergesidir. Ülkenin imalat sanayi GSYH'sinin %15'ini ve imalat sanayinde yaratılan katma değer %18'ini bu sektörler sağlamaktadır.

Tekstil ve hazır giyim sektörlerimizin bugünkü gelişim düzeyi ABD ve AB pazarlarına yapılan ihracat ağırlıklı üretimle gerçekleşmiştir. 1996 yılında AB ile gerçekleştirdiğimiz Gümrük Birliği Anlaşması sayesinde, bu tarihten itibaren AB pazarına kotasız ihracat yapma imkânı elde edilmiştir.

2007 yılı sonrasında AB pazarına tekstil ve hazır giyim sektörlerinde kotasız ihracat yapmaya başlayan Çin karşısında Türkiye, kaliteyi düşürerek fiyatta rekabet etme yolunu değil, moda/marka eksenli ve katma değeri yüksek ürünler üreterek var olma yolunu seçmiştir.

Türkiye rekabeti, moda ve trendleri belirleme gücüne sahip tasarımlar ve yüksek teknolojiyle sağlamaya çalışmış, yeni tecrübeler elde ederek dünyada kendine ileri düzeyde hedefler koymuştur.

Son dönemde ülkemizdeki büyük perakende şirketlerinin belli orandaki hisselerinin uluslararası yatırım şirketlerine satışı neticesinde şirketlerimizin yurtdışında mağazalaşma süreci hızlanmıştır. Uluslararası yatırım şirketlerinin Türk şirketlerine ortak olma isteği aynı zamanda Türk şirketlerinin başarılarının takip edildiğini de göstermektedir.

1.3. Sektörlerde Üretilen Başlıca Ürünler ve Üretim Eğilimleri

Tekstil sektörü, hazır giyim sektörünün tedarik zinciri altında da yer alan geniş kapsamlı üretim yelpazesine sahiptir. Elyaf, iplik, örme/dokuma kumaş, keçe ve tufting yüzeylerin dâhil olduğu dokusuz yüzeyler, ev tekstili ürünleri, halılar, bunların yanında ağ, ip, tekstil kablo, taşıyıcı tekstil bandı, branda, koruyucu bez, filtre, paraşüt, fren bezi gibi teknik kullanıma yönelik ürünler tekstil sektöründe yer almaktadır. Türk Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP)'nin 50-60 arası fasılları ve 63 fasıl grubunun büyük bir kısmı bu grupta değerlendirilmektedir.

Örme ve dokuma kumaştan imal edilmiş tüm giyim ürünleri ise hazır giyim sektöründe üretilmektedir. GTİP'in 61-62 fasıl grupları bu grupta değerlendirilmektedir. Hazır giyim sektörü emek yoğun bir sektör olup, tekstil sektöründe üretilen ürünlerin moda sektörüne yönelik olarak işlendiği, katma değer yaratan, ancak emek yoğun olması dolayısıyla genelde işçiliğin ucuz olduğu gelişmekte olan ülkelerin yatırım yaptığı bir sektör olarak değerlendirilmektedir.

Hayvan derileri ve kürkleri, deri ve kürkten imal edilmiş valiz, çanta, sandık, eldiven, kemer, koşum takımları gibi aksesuarlar ile deri ve kürkten imal edilmiş giyim ürünleri ve ayakkabılar deri ürünleri sektöründe üretilmektedir. GTİP'in 41-43 arası fasıl grupları ile 64 grubundaki deri ayakkabılar bu grupta değerlendirilmektedir. Geniş bir üretim alanında faaliyet gösteren bu sektör daha çok el emeğine dayanan ancak yüksek uzmanlık gerektiren bir sektördür.

Her üç sektörde de standart basit ürünlerin üretiminin ya da yüksek katma değerli ürünlerdeki basit aşamaların sanayileşmekte olan ülkelere bırakıldığı, üstün nitelikli tekstillerin ve moda/marka ürünlerin gelişmiş ülkelerce tasarmlandığı görülmektedir.

Küresel eğilimler incelendiğinde; yenilikçi ürünlere, spor kıyafetlere ve performans kumaşlarına ilginin artmaya devam edeceğini söylemek mümkündür. Bunun yanında özel seri veya sınırlı sayıda üretim, tasarımcı imzası taşıyan koleksiyonlar gibi belirli sayıda üretimi içeren kavramların, perakende sektöründe önemi her geçen gün artmaktadır. Markalar tarafından

sunulan bu özel tasarımlar, standart müşteri kitlelerinin dışında farklı tüketici kitlelerine erişimi ve müşterinin marka bağlılığını arttırmaktadır.

İnternet satışlarında da hızlı bir büyüme trendi görülmekte, gelişmiş ülkelerde, kişiselleştirilebilen tasarımlar için teknolojik alt yapı çalışmaları hayata geçirilmektedir.

Teknik tekstiller alanında gelişmeler yaşanmakta, tıbbi alanda tekstil malzemelerinden yapay organ yapımı konusunda çalışmalar devam etmekte, teknik tekstillerin araçlarda, yol yapımında, inşaatlarda yalıtım malzemesi olarak, nemden koruyucu sıva malzemesi olarak kullanımına sıklıkla rastlanmaktadır. Fotovoltaik (güneş ışığından elektrik enerjisi üreten) tekstiller ise giyilebilir teknolojiye örnektir. Askeri alanda uygulamalara başlanmış olan fotovoltaik tekstiller için günümüzde ağırlıklı olarak silikon esaslı güneş pilleri kullanılmaktadır.

İngiltere’de nano teknoloji ve fotokatalist teknolojisi kullanılarak üretilen elbise ve denim pantolonlar, içerdiği titanyum dioksit nanopartikülleri sayesinde havayı temizlemekte, kullanım esnasında yani güneş ışığı gördüğünde havadaki zararlı emisyonları parçalamakta, ardından nötralize olmakta ve giysi üzerindeki kirlilik yıkamayla uzaklaştırılmaktadır.

Türkiye’de bir yandan yurtdışında güçlü marka imajı olan firmalara üretim yapılmakta diğer yandan markalaşma, pazarlama ve stratejiye daha fazla önem verilmektedir. Yüksek teknolojiye yönelik üretim çalışmaları yapılmakta, teknik ve fonksiyonel tekstilde yaşanan gelişmelerle sektör; tasarım, moda ve üretimin dışında yeni alanlara da taşınmaktadır.

Örneğin karbon fiber ipliklerin örülüp reçine ile kaplanması sonucu ortaya çıkan kompozit malzeme, hafifliği ve dayanıklılığı ile ön plana çıkmakta, bu özelliği ile otomotiv ve havacılık sektörlerinde lastik ve gövdenin hafifletilmesinde kullanımı konusunda çalışmalar yapılmaktadır. (2008-2013 yılları arasında küresel karbon elyaf talebi yıllık %8 artarken, 2013-2015 yılları arasında talep %13 artmıştır)

TÜBİTAK tarafından desteklenen projelerde ise askeri amaçlı kullanıma yönelik teknik tekstillere (mikrodalga frekansındaki radara yakalanmayan tekstil gibi) yönelik ciddi çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir.

Son yıllarda geri dönüşüm oldukça önemli hale gelmiştir. Üretim ve tüketim dünya genelinde artmakta, ekolojik ve ekonomik sebepler üretimin ve tüketimin her aşamasında geri dönüşümü zorunlu kılmaktadır. Gelişmiş ülkelerde atık malzeme, ikincil hammadde olarak görülmektedir. Ülkemizde de kullanılmış pamuğun geri dönüşümü ve pet şişelerden polyester iplik üretimi Uşak’ta gerçekleştirilmektedir.

Dünyada tüketici talepleri doğrultusunda çevre dostu tekstillerin üretimine yönelik yenilikçi projeler sürdürülebilirliğin sağlanması adına ön plana çıkmıştır. Sürdürülebilir tekstil üretimi (STeP) kavramı ülkemizde de üzerinde durulan önemli bir kavramdır. Soya liflerinden ve mısır dekstrozunun fermantasyonuyla elde edilen liflerden üretilmiş kumaşlar kullanılmaya başlanmıştır. Bir üniversitemizde, atık çaydan boyarmadde üretimi konusunda çalışmalar yapılmaktadır.

1.4. Sektörlerin Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler

Birbirleriyle yakın ilişki içinde olan THD sektörleri, moda kavramıyla tüketiciye ulaşan ürünlerden oluşmaktadır. Özellikle tekstil sektörü hazır giyim sektörünün tedarik zincirinde yer alarak bu sektörün bir parçası halini almıştır. Her iki sektör zaman zaman tekstil sektörü olarak da tek isim altında değerlendirilmektedir.

Tekstil ve hazır giyim birlikte değerlendirildiğinde elyaftan başlayarak mamul giysi veya kullanım eşyasına kadar oldukça uzun bir üretim zincirine sahiptir. Her iki sektör genel itibarıyla elyaf, iplik, dokuma, örme, dokusuz yüzey, boya-terbiye, hazır giyim ve konfeksiyon alt sektörlerinden oluşmaktadır.

Tekstil sektörü pamuk, yün gibi ihtiyaç duyulan doğal elyaflar nedeniyle tarım ve hayvancılık sektörüyle, sentetik elyaflar nedeniyle petro-kimya sanayii ile etkileşim halindedir. Boya-terbiye kimyasalları açısından kimya sanayii ile etkileşen sektör, hazır giyim ve konfeksiyonda aksesuar sanayii ile iç içedir. Ayrıca bu sektörler otomotivden, inşaata, ağır sanayiden tıbbaya kadar pek çok sektörle teknik açıdan ilişki içindedir.

Deri ürünleri sektörü tabaklama ve deri işleme, saraciye ürünleri, deri giyim eşyası, kürkten eşya ve ayakkabı üretimi olmak üzere geniş alt sektör grubuna sahiptir. Üretimde ham deri ve kürk ihtiyacı sebebiyle hayvancılık sektöründen beslenen deri ürünleri sektörü, kullanılan deri işleme ve arıtma kimyasalları nedeniyle de kimya sektörüyle yakın ilişki içindedir.

Her üç sektörün ne üreteceğini belirleyen ve ürünlerin tüketiciyle buluşma noktasında etkili olan perakende ve mağazacılık bu üç sektörün tedarik zincirinin son halkaları olup sektörlerde katma değer en yüksek olduğu alanlardır. Bu alanların kontrolü ise güçlü lojistik sektörü ile sağlanmaktadır. Ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle sağladığı avantajlar lojistik sektörünün de güçlenmesine katkı sunmaktadır.

Dünyanın önde gelen tekstil ve hazır giyim üreticilerinden biri olan ülkemiz bu avantajını yeni nesil üretim teknolojilerine ve makinelere yaptığı yatırımlarla sağlamaktadır. Bu sebeple makine sektörü ile yakın ilişki içinde olan sektör, yaptığı yatırımları maalesef ithalata sağlamaktadır. (Aşağıda verilen rakamlar sadece yeni makine sevkiyatını kapsamaktadır)

2014 yılında bir önceki yıla oranla %15 düşüş gösteren küresel kısa elyaf (pamuk tipi) eğirme makineleri sevkiyatında Türkiye, 594 bin iş ile 4. büyük yatırımcı konumundadır. Küresel düşüşe rağmen Türkiye'nin yatırımı bir önceki yıla oranla %5 artış göstermiştir.

2014 yılında bir önceki yıla oranla %70 artış göstererek 137.650 iş seviyesinde gerçekleşen küresel uzun elyaf (yün tipi) eğirme makineleri sevkiyatında Türkiye, 2013 yılında olduğu gibi en büyük yatırımcı konumundadır. Türkiye'nin sevkiyatı 2014 yılında bir önceki yıla oranla %95 oranında artmış ve 67.000 iş seviyesinde gerçekleşmiştir ki bu da küresel ticaretin %49'una tekabül etmektedir.

2013 yılında Türkiye, 3. büyük alıcı olduğu open-end makinelerinde, 443.200 rotorluk küresel yatırımın %6,5'ini gerçekleştirmiştir. 2014 yılı için küresel sevkiyat 454.720 rotor seviyesindedir.

2013 yılında polyester elyaf çekimli tekstüre makineleri küresel sevkiyatı, bir önceki yıla oranla %30 düzeyinde düşüş göstererek 503.809 iş seviyelerinde gerçekleşmiş, 2014 yılında ise 2013 yılına göre %12 düşüş yaşanmıştır. 2012 yılında polyester elyaf çekimli tekstüre makinelerinde Türkiye 17.000 iş ile küresel yatırımın %2,4'ünü gerçekleştirmiştir.

2014 yılı mekiksiz dokuma makinesi küresel sevkiyatı bir önceki yıla oranla %14 oranında azalarak 71.667 tezgâh seviyesinde kalmıştır. Bu alanda 4. büyük alıcı olan Türkiye'nin 2013 yılı mekiksiz dokuma makinesi sevkiyatından aldığı pay 3.010 tezgâh ile %3,6'dır.

Küresel geniş en yuvarlak örme makinesi sevkiyatı 2014 yılında bir önceki yıla oranla %22 düşüş göstererek 28.502 seviyelerinde seyretmiştir. Türkiye 2014 yılında küresel ticaretten aldığı %4,6'lık pay ile 3. sırada yer almış ve 1.325 adet geniş en yuvarlak örme makinesi yatırımı gerçekleştirmiştir.

2013 yılında dünyada 35.180 elektronik düz örme makinesi yatırımı yapılmış, 2.790 makine ile Türkiye, 3. büyük yatırımcı konumunda yer almıştır. 2014 yılında küresel ticaret %31 artmış ve 46.100 makine sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. 2014 yılında Türkiye 1.879 makine ile 4. büyük yatırımcıdır.

1.5. Sektörlerin Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler

Sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler İstanbul başta olmak üzere Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Güney ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kümelenmiş durumdadır.

İplik üretimi Kahramanmaraş, İstanbul, Gaziantep, Bursa gibi illerde yoğun olarak yapılırken, Denizli’de havlu, bornoz, ev tekstili imalatı, Uşak’ta iplik, battaniye, geri dönüşüm, Çorlu ve Çerkezköy’de terbiye, Adana’da pamuklu dokuma ve terbiye, Gaziantep’te dokusuz yüzey, makine halıcılığı, İstanbul’da konfeksiyon ve örme imalatı ön plana çıkmaktadır. 2013 yılında ülkemizde üretilen pamuğun %42’si Şanlıurfa’da üretilmiştir.

Deri işleme firmaları İstanbul-Tuzla, İzmir-Menemen, Tekirdağ-Çorlu, Uşak, Bolu-Gerede, Balıkesir-Gönen, Manisa-Kula’da, ayakkabı firmaları İstanbul, İzmir, Konya ve Gaziantep’te, kürkten eşya imalatı yapan firmalar İstanbul’da, saraciye firmaları İstanbul ve Ankara’da yoğunlaşmıştır. Deri hazır giyim firmaları ise daha çok İstanbul ve İzmir’de yer almaktadır.

Tablo 2 - THD Sektörleri Üretim Haritası ve Kümelenmesi

Kaynak: SGK, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM)

6’ncı bölgede Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası ile İstanbul Tekstil Konfeksiyon İhracatçılar Birliği (İTKİB) önderliğinde, Şanlıurfa İkinci Organize Sanayi Bölgesi içinde, sektörel bazda bir kümelenmeyi destekleyen Hazır Giyim Organize Sanayi Bölgesi (HOSAB) projesi hayata geçirilmiş olup, 2015 yılı Mayıs ayı itibarıyla de temel atılmıştır.

Diğer yandan yine 6’ncı bölgede yer alan Diyarbakır’da, bir tekstil kent (tekstil ihtisas organize sanayi bölgesi) oluşturma planı mevcuttur.

Kahramanmaraş’ta ise Tomsuklu Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, 2015 yatırım planına girmiştir.

2012 yılın Haziran ayında yayımlanan son teşvik mevzuatına göre emek yoğun THD sektörlerinin özellikle 6. bölgeye doğru genişlemesi hedeflenmektedir. Teşvik mevzuatına yönelik harita bazlı açıklama aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3 - Yatırım Teşvik Yapısı

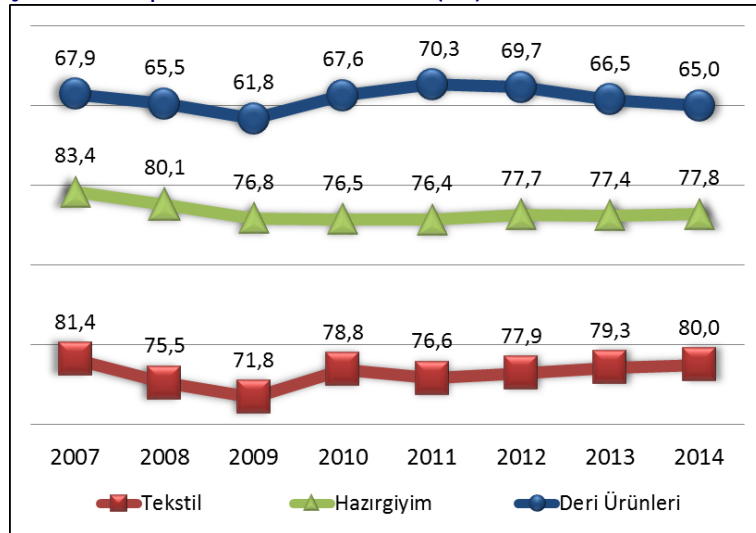
1.6. Sektörlerin Kapasite Kullanımı

2008-2009 krizinde düşme eğilimi kapasite kullanım oranlarına (KKO) da yansımış, krizden sonraki dönemde KKO'da genel bir toparlanma gözlenmiştir.

2014 yılında tekstil sektöründe %80 seviyelerine çıkmış, hazır giyim sektöründe ise ciddi bir değişim yaşanmamış, deri ürünleri sektöründe performans kaybı görülmüştür.

İmalat sanayi ortalama KKO'su ise 2013 yılında %74,6'ya ulaşmış, 2014 yılında %74,4'e gerilemiştir.

Şekil 3 - Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)

1.7. Sektörlerin İşyeri Sayısı ve İstihdamı

THD sektörlerinde kayıtlı toplam işyeri sayısı 2013 yılında 59.659 iken 2014 yılında 58.981 firmadır. Sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin birçoğu mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) sınıfındadır.

Tablo 4- THD Sektörleri İşletme Büyüklükleri Dağılımı

2014 Yılı	Mikro İşletme ¹	% Yüzde	Küçük ² ve Orta ³ Büyüklükte İşletme	%Yüzde	Büyük İşletme ⁴	%Yüzde
Tekstil	11.849	67,6	5.353	30,6	320	1,8
Hazırgiyim	25.960	74,8	8.514	24,5	218	0,6
Deri Ürünleri	5.360	79,2	1.395	20,6	12	0,2
Toplam	43.169	73,2	15.262	25,9	550	0,9

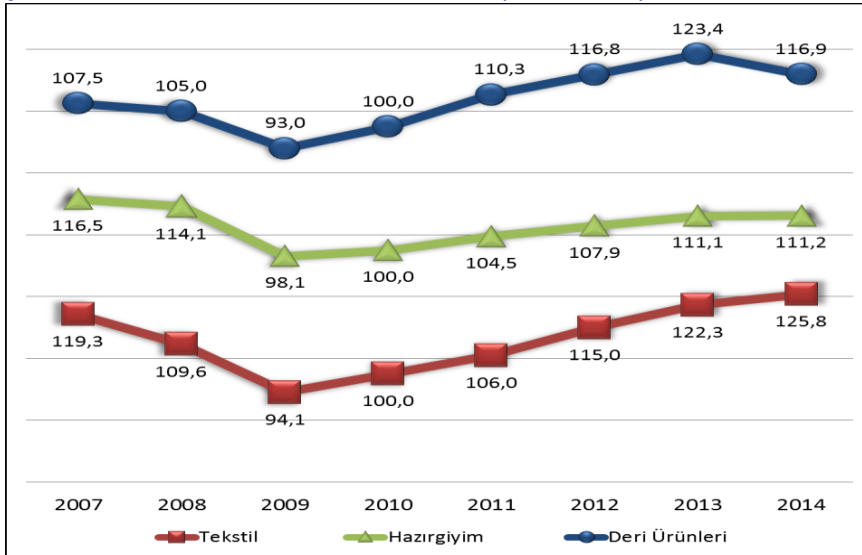
Kaynak: SGK

2014 yılı SGK kayıtlarına göre 13.240.122 sigortalı çalışan arasında 3.580.914'ü imalat sanayinde kayıtlı olup, bunlardan 444.156 kişi tekstil imalatında (17.522 firmada), 497.193 kişi hazırgiyim imalatında (34.692 firmada), 64.533 kişi ise deri ürünleri imalatında (6.767 firmada) istihdam edilmektedir.

Buna karşılık sektörlerde kayıt dışılık dikkate alındığında, 2-2,5 milyon civarında kişinin çalıştığı tahmin edilmektedir. Sektörlerin emek yoğun yapısı ve küresel düzeyde işçilik maliyetlerinde yaşanan yoğun rekabet, kayıtdışı istihdamın sebepleri arasındadır. Kayıtdışı çalışmalar ve yan sanayi ile birlikte THD sektörlerinin tüm sektörler içindeki toplam istihdam oranı %10 civarındadır.

TÜİK verilerine göre 2013 yılında her üç sektörde istihdam artışı olmuş, ancak 2014 yılında deri ürünleri sektöründe tekstil ve hazırgiyimin aksine istihdam azalmıştır.

Şekil 4 - Yıllara Göre İstihdam Endeksi (2010=100)

Kaynak: TÜİK

¹ 1-9 çalışanı olan

² 10-49 çalışanı olan

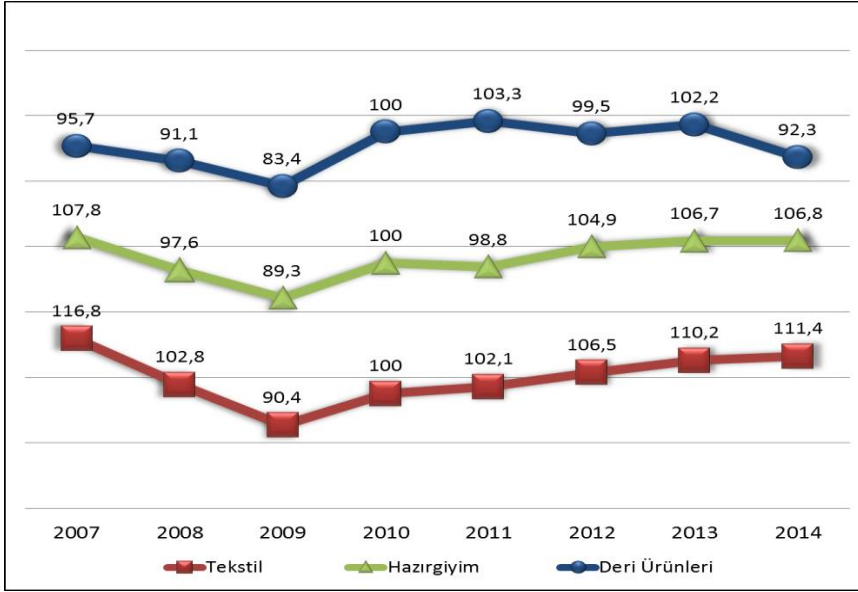
³ 50-249 çalışanı olan

⁴ 250 ve üzeri çalışanı olan

1.8. Sektörlerin Üretim Endeksi

2008-2009 krizinde üretimde yaşanan düşüş sonrası, TH sektörlerinde 2010 yılından itibaren dikkate değer bir toparlanma görülmüş ancak deri ürünleri sektöründe negatif yönlü değişim yaşanmıştır. 2010 yılından bu yana, her üç sektör üretim endeksi, imalat sanayi üretim endeksinin altında kalmıştır. 2014 yılı imalat sanayi üretim endeksi 121,3'tür.

Şekil 5 - Yıllara Göre Üretim Endeksi (2010=100)

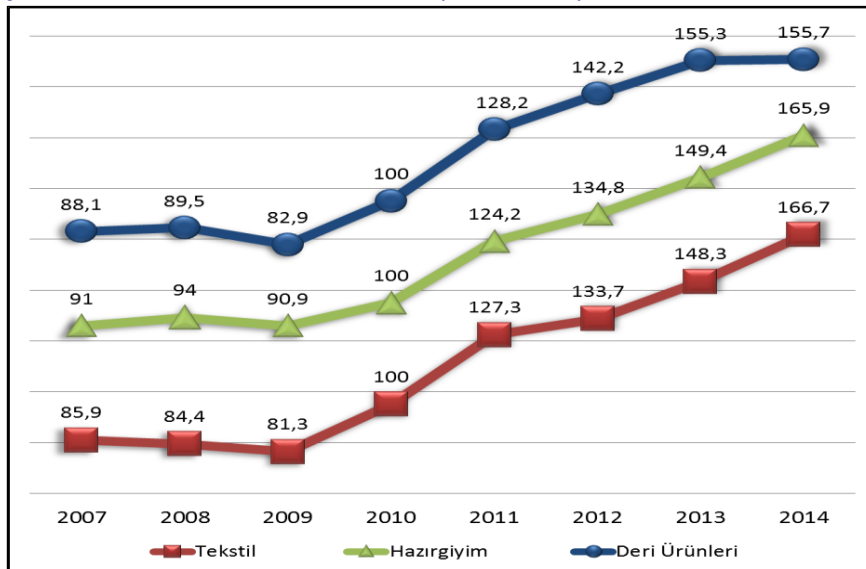

Kaynak: TÜİK

1.9. Sektörlerin Ciroosu

2009 yılından sonra kaydedilen cirolarda dikkat çekici bir artış söz konusudur. İhracata dayalı üretim yapılan THD sektörlerinde gözlenen ciro artışının en önemli sebeplerinden biri dolar ve Euro'nun, Türk Lirası karşısında değerlenmesi olarak gösterilebilir. 2014 yılında da sektör cirolarında artışın devam ettiği görülmektedir.

Şekil 6 - Yıllara Göre Ciro Endeksi (2010=100)

Kaynak: TÜİK

1.10. Sektörlerin Katma Değeri

Tablo 5 - Faktör Maliyeti ile Katma Değer Miktarları (milyon TL)

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	TL	%	TL	%	TL	%	TL	%	TL	%	TL	%
İmalat sanayi	93.803	100	84.735	100	99.229	100	128.950	100	131.303	100	162.328	100
Gıda Ürünleri Sanayi	10.983	11,7	10.571	12,5	11.631	11,7	13.228	10,3	15.575	11,9	18.763	11,6
Tekstil Sanayi (T)	8.136	8,7	7.217	8,5	8.862	8,9	11.813	9,2	12.251	9,3	15.754	9,7
Metalik Olmayan Ürünler	7.348	7,8	6.437	7,6	7.903	7,6	10.150	7,9	10.294	7,8	13.229	8,1
Motorlu Kara Taşıt. San.	7.890	8,4	6.571	7,8	8.078	8,1	10.927	8,5	10.385	7,9	13.067	8,0
Ana Metal Sanayi	11.206	11,9	4.857	241,8	8.139	8,2	12.721	9,9	9.128	7,0	12.767	7,9
Hazırgiyim Sanayi (H)	5.600	6,0	5.656	6,7	6.538	6,6	9.185	7,1	9.796	7,5	11.673	7,2
Deri Ürünleri (D)	772	0,8	726	0,9	891	0,9	1.078	0,8	1.284	1,0	1.539	0,9
Toplam THD	14.508	15,5	13.599	16,0	16.291	16,4	22.076	17,1	23.332	17,8	28.966	17,8

Kaynak: TÜİK

THD sektörleri birlikte değerlendirildiğinde ülkemizde en çok katma değer yaratan sektör olması dikkate değerdir.

2013 yılı TÜİK katma değer (faktör maliyeti) verilerine göre; imalat sanayinde üretilen katma değer, ülkede üretilen toplam katma değerinin % 34,75'ini oluşturmakta, THD sektörlerinin ürettiği katma değer imalat sanayi katma değerinin % 17,8'ine, ülkede üretilen toplam katma değerinin % 6,2'sine tekabül etmektedir.

1.11. Sektörlerin Ar-Ge Faaliyetleri

Rekabet giderek yoğunlaşmakta, dünya genelinde ülkelerin araştırma-geliştirme (Ar-Ge) harcamaları artmaktadır. Dünya Bankası 2011 yılı verilerine göre, GSYH içinde Ar-Ge harcaması payı dünya ortalaması %2,08, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ortalaması %2,32 ve AB ortalaması %2,13 düzeyindedir. GSYH içinde Ar-Ge harcaması payı en yüksek olan ülkeler sırasıyla Güney Kore, İsrail, Finlandiya, Japonya, İsveç, Danimarka, Almanya, Avusturya ve ABD'dir.

Türkiye'de 2002 yılından bu yana Ar-Ge harcamaları 4,4 kat artmıştır. 2023 hedeflerinde GSYH içinde Ar-Ge harcaması payı; Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerinde olduğu gibi %3 olarak belirlenmiştir.

Türkiye'de Ar-Ge harcaması (cari fiyatlarla) 2012 yılında, bir önceki yıla oranla % 17,1 artmış ve GSYH içinde Ar-Ge harcaması payı %0,92 olmuştur. Ar-Ge harcaması 2013 yılında, 2012 yılına oranla %13,4 artarak 14 milyar 807 milyon TL olarak hesaplanmış ve GSYH içinde Ar-Ge harcaması payı %0,95'e yükselmiştir. 2013 yılında ticari kesim Ar-Ge harcamasının toplam Ar-Ge harcamasına oranı %47,49'dur.

THD sektörleri için küresel düzeyde Ar-Ge harcamaları incelendiğinde bu sektörlerde Ar-Ge'ye en çok harcama yapan ülkelerin sırasıyla Çin, Japonya, İtalya ve Güney Kore olduğu görülmektedir.

OECD istatistiklerine göre ticari kesim Ar-Ge harcamalarında THD sektörlerinin payı incelendiğinde ise İtalya Ar-Ge harcamalarının % 4'ünü, Çin % 2,7'sini, değer olarak düşük olmasına rağmen Türkiye %1,4'ünü, Japonya ve İspanya %1'ini, Fransa ve Güney Kore %0,5'ini, Almanya %0,25'ini THD sektörlerinde yapmaktadır. Japonya dünyada 3. büyük ithalatçı durumunda olmasına rağmen THD sektöründe Ar-Ge'ye ayırdığı pay ile dikkat çeken bir ülke konumundadır.

Türkiye'de 2013 yılı ticari kesim Ar-Ge faaliyetleri açısından; imalat sanayinde çalışan Ar-Ge personelinin %3'ü tekstil, %1'i hazır giyim ve %0,3'ü deri ürünleri sektörlerinde çalışmaktadır. Sektörlerin kayıtlı istihdam oranları dikkate alındığında Ar-Ge personeli çalışma oranı düşük kalmaktadır.

Tablo 6 - Genel İstihdam ve Ar-Ge Personeli İstihdam Oranları Karşılaştırması

	İstihdam %	AR-GE Personeli İstihdamı* %
<i>Tüm sektörler içinde imalat sanayi</i>	28	47
İmalat Sanayi	100	100
Tekstil (T)	13	3
Hazır Giyim (H)	14	1
Deri Ürünleri (D)	2	0,3
Toplam THD	28,3	4,3

Kaynak: TÜİK Ticari Kesim Ar-Ge İstatistikleri, 2013

*Tam zaman eşdeğerli olarak alınmıştır

Sektörlerde Ar-Ge faaliyetleri daha çok nano-teknoloji ile üretilmiş üstün performanslı ürünler, fonksiyonel tasarımlar, ekonomik çevreci yaklaşımlar, farklı kullanım sahalarına yönelik gelişmiş teknik tekstiller ve geri dönüştürülmüş ürünler üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Bakanlığımız kayıtlarına göre 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında muafiyetlerden yararlanan 193 Ar-Ge merkezinin 8'si TH sektöründe, 1'i deri ürünleri sektöründe faaliyet göstermektedir (2015 yılı Haziran ayı itibarıyla).

Yine 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında faal olan 46 adet teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyet gösteren 1859 firmanın 5'i tekstil sektöründe yer almaktadır.

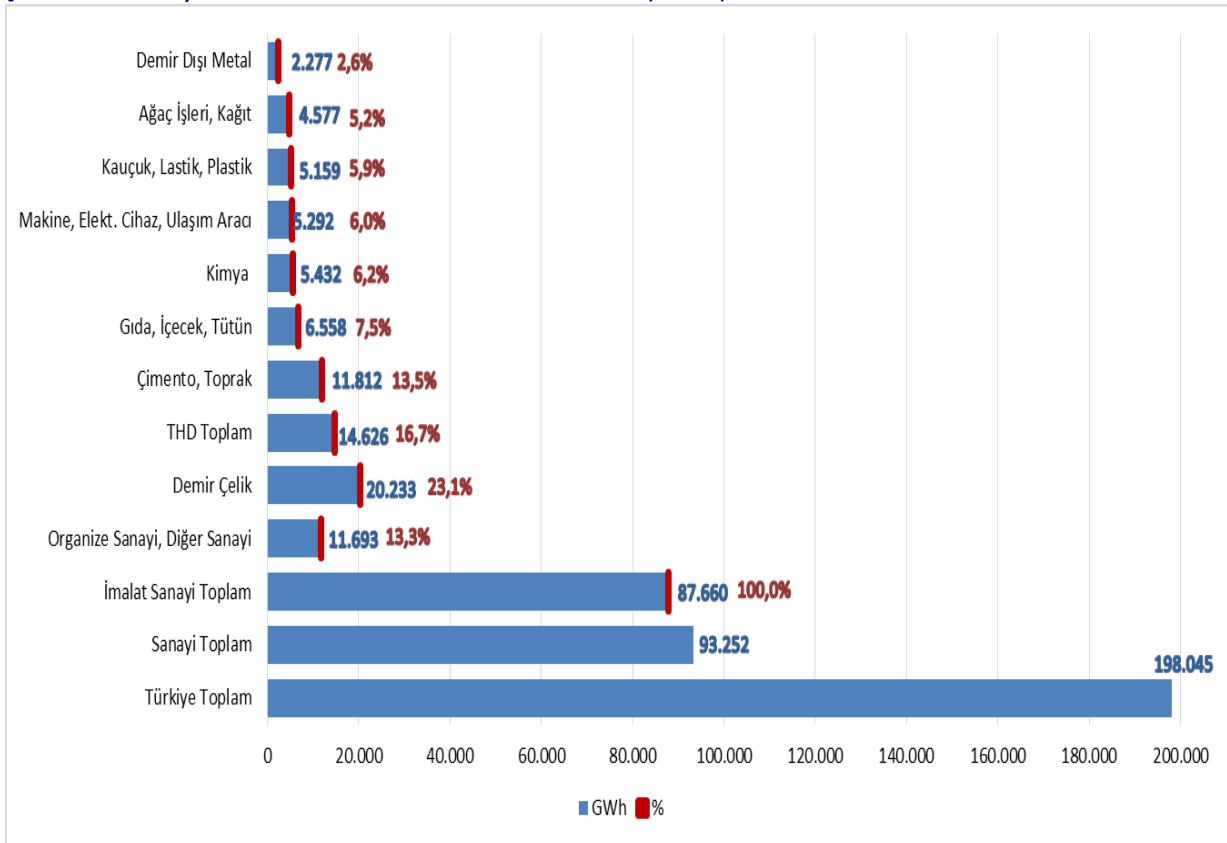
Ayrıca 2 Nisan 2015 tarihinde açıklanan 11 maddelik yeni teşvik paketi (İstihdam, Üretim ve Yatırım Destek Paketi) kapsamında, tasarım merkezlerinin Ar-Ge teşvik sistemine dâhil edileceği, Ar-Ge ve tasarım personelinin daha esnek (saat ücreti karşılığı) çalışmasına imkân sağlanacağı düzenlemeler üzerinde çalışıldığı açıklanmıştır.

1.12. Sektörlerin Elektrik Tüketimi

Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ) istatistiklerine göre 2013 yılında Türkiye'de toplamı 198.045 gigavat saat (GWh) elektrik tüketilmiş olup, bunun 93.252 GWh'i (%47) sanayi tüketiminden, 87.660 GWh'i ise imalat sanayi tüketiminden kaynaklanmaktadır.

THD sektörleri 14.626 GWh ile imalat sanayi sektörleri içerisinde demir-çelik sektöründen sonra en çok elektrik tüketen sektördür. Bunda terbiye sanayinin payı çok büyüktür. Geneli Marmara Bölgesi'nde toplanan tekstil terbiye sanayinin ana girdileri; doğalgaz, ısı enerjisi, buhar ve elektriktir. Tekstil terbiyesinde 1 kg mal üretimi için 1,5 kilovat/saat elektrik ve 1,10 santimetreküp doğalgaz harcanmaktadır.

Şekil 7 – Sanayi Sektörlerinin Elektrik Tüketimleri (2013)

Kaynak: TEDAŞ

1.13. Sektörlerin Dış Ticareti

TH sektörü verdiği dış ticaret fazlası ile ihracatta ülkemizin mihenk taşlarından birini oluşturmaktadır. Ancak yüksek üretim kapasitesini karşılayamayan ara malı arzı sebebiyle girdiler açısından sektörlerde dış ticaret açığı oluşmaktadır.

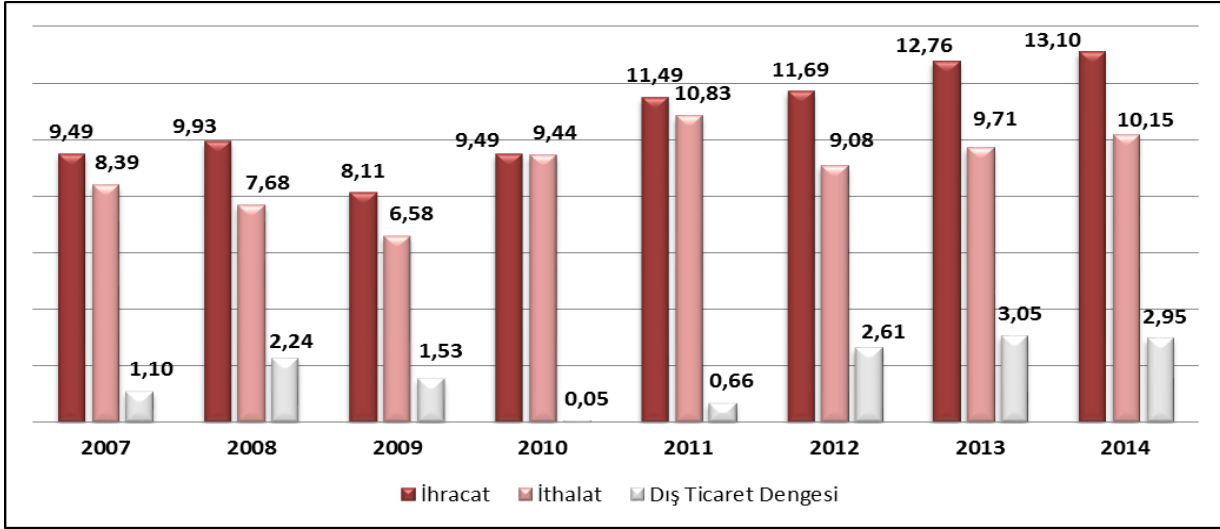
Tablo 7 - Türkiye'nin THD Sektörleri Dış Ticareti (2014, milyar dolar)

	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi
Tekstil	13,10	10,15	2,95
Hazırgiyim	16,35	2,87	13,48
Deri Ürünleri	1,27	1,38	-0,11
Toplam	30,72	14,4	16,32

Kaynak: TÜİK

2014 yılı dünya tekstil ihracatında Türkiye %3,7 pay ile 7'nci büyük ihracatçı konumundadır. Tekstil sektöründe (ev tekstili ve halı dâhil) 2013 yılında 3,05 milyar dolar olan dış ticaret fazlası, 2014 yılında 10,15 milyar dolar ithalata karşılık 13,10 milyar dolar ihracat yapılmasıyla 2,95 milyar dolara gerilemiştir.

Şekil 8 - Yıllar İtibariyle Tekstil Sektörü Dış Ticareti (milyar dolar)

Kaynak: TÜİK

Lif, iplik ve kumaş toplam ihracatı 2013 yılında 7,3 milyar dolar, 2014 yılında 7,4 milyar dolar seviyelerindedir. Ev tekstili, yer kaplamaları, teknik eşya ve etiket/tül toplam ihracatı ise 2013 yılında 5,5 milyar dolar, 2014 yılında 5,8 milyar dolardır.

2014 yılında ürün bazlı ihracat ve ithalat rakamları karşılaştırıldığında, dış ticaret dengesi pozitif yönde olan ürünler sırasıyla; halılar, ev tekstili ürünleri, örme mensucat, suni-sentetik mensucat, pamuklu mensucat ve etiket/tül/teknik eşyalardır.

Türkiye son yıllarda halı ihracatında dünyada ilk sıralara doğru yol almış, halıya yaptığı yatırımlarla dünyanın en yeni makine parkuruna sahip olmuştur. Türkiye 2014 yılı halı ve yer kaplamaları toplamında, dünyanın en büyük 2'nci halı ihracatçısı konumunu, sadece makine halısı dikkate alındığında ise açık ara lider konumunu devam ettirmektedir. 2014 yılında 15,8 milyar dolar olan dünya halı ve yer kaplamaları toplam ihracatında Türkiye; 2,3 milyar dolar ile %14,9 paya sahiptir. Makine halısı küresel ihracatındaki payımız ise %50'ye yakındır.

Türkiye, Avrupa'nın en büyük nevresim üreten fabrikasına sahiptir. Ev tekstilinde brode ve gipür üretimi için kurulan makine parkı, dünyanın en büyük makine parkıdır. Türkiye aynı zamanda havlu konusunda dünyanın ilk 4 tedarikçisinden biridir.

2014 yılında 33,7 milyar dolar olan dünya örme mensucat ihracatında Türkiye; 1,7 milyar dolar ile %5 paya sahiptir.

Tüm bunlarla uyumlu olarak Türkiye bugün, 600'ü aşkın tekstil terbiye fabrikası ile Çin'den sonra ikinci büyük tekstil terbiye kapasitesine sahip ülke konumundadır.

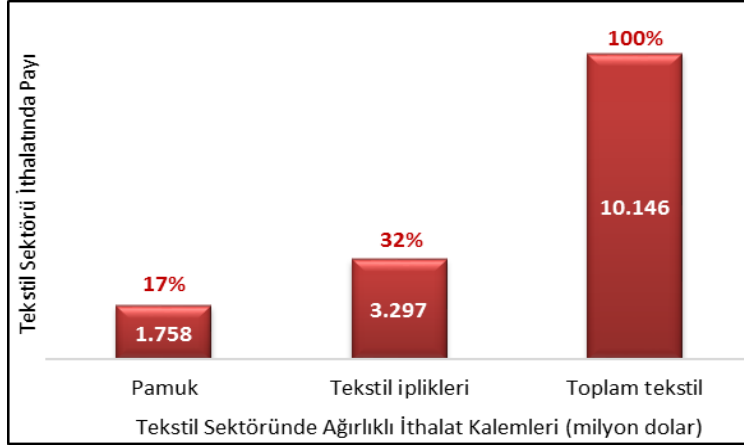
Türkiye tekstil ve hazır giyim ihracatına bağlı hammadde ihtiyacını karşılamaya yönelik tekstil aramalı ithalatı sebebiyle dünya tekstil ithalatında ön sıralarda yer almıştır. Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılan bir araştırmaya göre 2011 yılında, ithal ara malına bağımlılık tekstil sektöründe %43, hazır giyim sektöründe %19 ve deri ürünleri sektöründe %38 olarak gerçekleşmiştir.

Diğer yandan 15 Eylül 2011 tarihli ve 28055 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2203 sayılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile hazır giyimde %17 - %30 arasında, kumaşta %11-%20 arasında ilave gümrük vergisi konmasıyla ve dünyadaki gelişmeleri müteakip 2012 yılında tekstil

ithalatında önemli düşüşler kaydedilmiştir. 2013 yılında ise özellikle pamuk ithalatında yaşanan artış nedeniyle bir önceki yıla oranla toplam tekstil ithalatı artmıştır.

2014 yılında sektörde pamuk elyaf ve ipliği ile suni-sentetik elyaf ve ipliği en önemli ithalat kaleleridir. Pamuk ithalatımız 1,76 milyar dolarla tekstil sektörü ithalatımızın %17'sini, suni-sentetik elyaf ithalatımız 1,16 milyar dolarla %11,4'ünü oluşturmuştur. Yünde de 100 milyon dolarlık dış ticaret açığı mevcuttur. Tekstil iplikleri dış ticaret açığımız 1,5 milyar dolar düzeyindedir.

Şekil 9 – Tekstil Sektörü Ağırlıklı İthalat Kalemleri (2014)

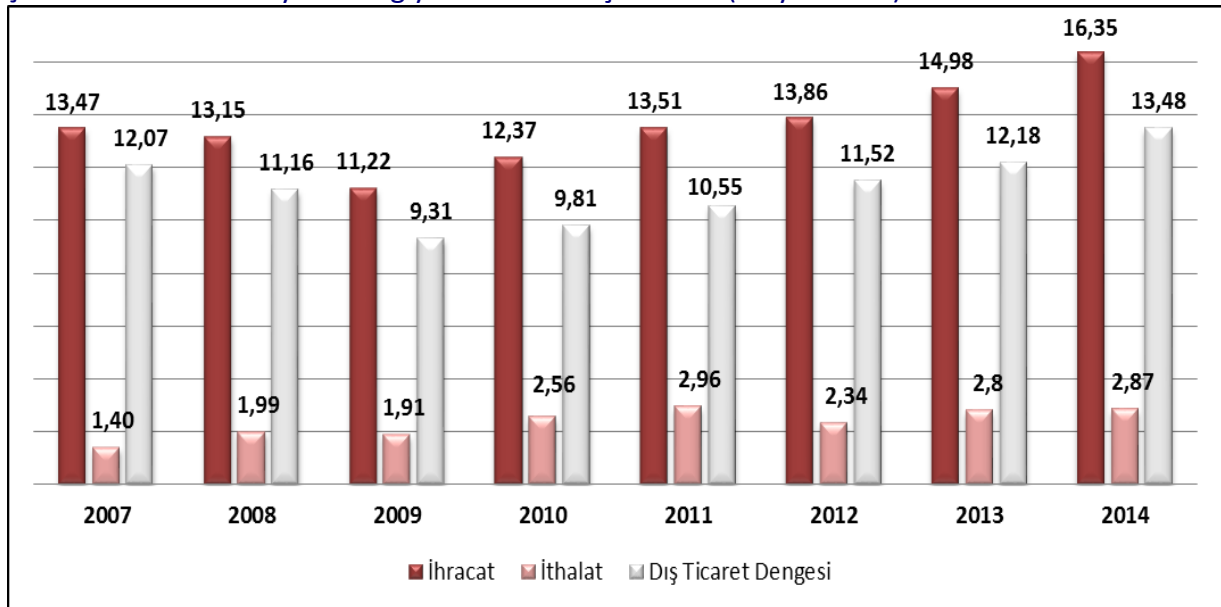

Kaynak: TÜİK

2014 yılında Türkiye, dünya hazır giyim ihracatından aldığı %3,4'lük pay ile 7'nci büyük ihracatçı konumundadır.

İmalat sanayi sektörleri içinde 2014 yılı "net ihracatçı" sıralamasında 1'inci sırada yer alan hazır giyim sektöründe; 2013 yılında 12,18 milyar dolar olan dış ticaret fazlası, 2014 yılı itibariyle 16,35 milyar dolar ihracata karşılık 2,87 milyar dolar ithalat yapılmasıyla; 13,48 milyar dolar dış ticaret fazlası verilmiştir.

Şekil 10 - Yıllar İtibariyle Hazır giyim Sektörü Dış Ticareti (milyar dolar)

Kaynak: TÜİK

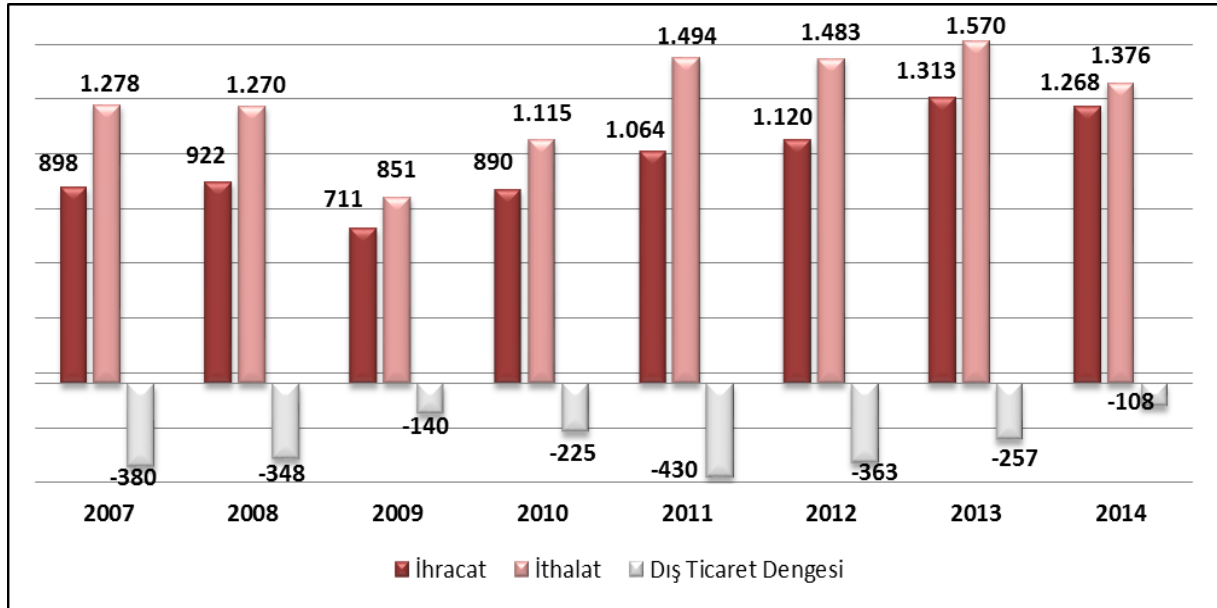
2014 yılı hazır giyim sektöründe örülmüş fanila/tişört/iç giyim 3,6 milyar dolarla en yüksek ihracat kalemidir. Örne kapasitemizin yüksek olması bunun en temel sebebidir.

Yine 2014 yılında örülmüş kazak/süveter/hırka, bayan/kız çocuk pantolon/şort/tulum, bayan/kız çocuk örülmüş takım elbise/ceket/şort, erkek/erkek çocuk pantolon/şort/tulum ve örülmüş çorap/soket 1 milyar doların üzerinde ihracat yapılan kalemlerdir.

Türkiye, çorap sanayinde AB'nin en büyük tedarikçilerindedir. Ancak 2005'ten itibaren Çin'in Türkiye'deki maliyetlerin çok daha altında fiyatlarla pazara girmesi sektörü zorlamaktadır. 2014 yılında dünya çorap ihracatında, Çin 6,1 milyar dolar ile birinci, Türkiye 1,2 milyar dolarla ikinci ve İtalya 1,1 milyar dolar ile üçüncü sırada yer almaktadır. Dünya çorap ihracatının %8,6'sını Türkiye gerçekleştirmiştir. İtalya'nın çorap ihracatının birim fiyatı 30,2 dolar/kg, Türkiye'nin 17,6 dolar/kg, Çin'in 12,0 dolar/kg'dir.

İthalata bakıldığında ise 2014 yılı verilerine göre; örülmüş kazak/süveter/hırka, erkek/erkek çocuk pantolon/şort/tulum, bayan/kız çocuk pantolon/şort/tulum, dokusuz/sıvanmış mensucattan hazır giyim eşyası ve bayan/kız çocuk dış giyim, ithalatı 200 milyon doların üzerinde olan kalemlerdir.

Şekil 11 - Yıllar İtibariyle Deri Ürünleri Sektörü (Ayakkabı Dâhil) Dış Ticareti (milyon dolar)

Kaynak: TÜİK

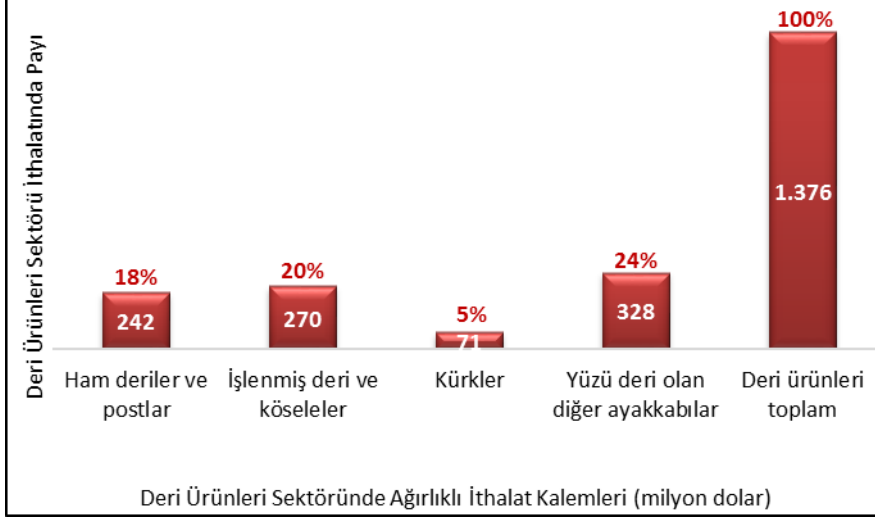
2014 yılında ayakkabı dâhil deri ürünleri sektöründe (sadece gerçek deri ürünleri) 1,3 milyar dolarlık ihracata karşılık 1,4 milyar dolar ithalat yapılmış, 108 milyon dolarlık dış ticaret açığı verilmiştir.

Deri ürünleri sektörü ağırlıklı olarak ham deri/postlar, işlenmiş deri/kösele ve ayakkabı ithalatı sebebiyle dış ticaret açığı vermektedir. Deri sektörümüz, ham deri ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithalat yoluyla temin etmektedir. Türkiye küçükbaş hayvan derisinde (ham, dabalı ve da ara kurutmalı koyun/kuzu derisi) Çin ve İtalya'dan sonra dünyanın 3'üncü büyük ithalatçısı konumundadır.

Diğer yandan 02 Ağustos 2014 tarihli ve 29076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2014/6692 sayılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile 10 Ağustos 2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ilave gümrük vergisi uygulaması getirilmiştir. Bu yeni uygulama menşe kriterine dayandırılmış ve ilave vergi ayakkabıların menşesine göre farklılık gösterecek şekilde düzenlenmiştir.

Aynı şekilde 20 Haziran 2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve aynı gün yürürlüğe giren 2015/7722 sayılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile saraciyeye ürünlerine % 30 ilave gümrük vergisi getirilmiştir.

Şekil 12 – Deri Ürünleri Sektörü Ağırlıklı İthalat Kalemleri (2014)

Kaynak: TÜİK

Dış ticaret dengesi pozitif olan ürünler arasında en büyük ihracat kalemini 146 milyon dolar ihracat ile kürkten giyim eşyası/aksesuarları ve 216 milyon dolar ihracat ile deri/köseleden giyim eşyası/aksesuarları oluşturmaktadır.

Tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sektörlerinde ihracat ve ithalatımızın ağırlıklı olarak yapıldığı ülkeler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır;

Tablo 8 - En Fazla Tekstil İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon dolar)

İhracat Yapılan Ülke	2013	2014	% Fark
Almanya	1.118	1.132	1,3
İtalya	964	1.003	4,0
Rusya Federasyonu	1.163	873	-24,9
ABD	738	820	11,1
İngiltere	474	557	17,5
Suudi Arabistan	437	490	12,1
Yıl Toplamı	12.756	13.102	2,7

Kaynak: TÜİK

Tablo 9 - En Fazla Tekstil İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon dolar)

İthalat Yapılan Ülke	2013	2014	% Fark
Çin	1.895	2.051	8,2
ABD	963	1.003	4,2
Hindistan	766	917	19,7
Endonezya	670	753	12,4
İtalya	591	566	-4,2
Almanya	499	462	-7,4
Yıl Toplamı	9.714	10.146	4,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 10 - En Fazla Hazırgiyim İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon dolar)

İhracat Yapılan Ülke	2013	2014	% Fark
Almanya	3.115	3.321	6,6
İngiltere	2.055	2.355	14,6
İspanya	1.452	1.589	9,4
Fransa	918	931	1,4
Hollanda	789	813	3,0
Yıl Toplamı	14.980	16.348	9,1

Kaynak: TÜİK

Tablo 11 - En Fazla Hazırgiyim İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon dolar)

İthalat Yapılan Ülke	2013	2014	% Fark
Çin	830	828	-0,2
Bangladeş	780	767	-1,7
İtalya	146	160	9,6
Mısır	140	134	-4,3
Hindistan	101	108	6,9
Kamboçya	63	94	49,2
Vietnam	69	85	23,2
Yıl Toplamı	2.804	2.868	2,3

Kaynak: TÜİK

Tablo 12 - En Fazla Deri Ürünleri İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon dolar)

İhracat Yapılan Ülke	2013	2014	% Fark
Rusya Federasyonu	255	212	-16,9
İtalya	118	146	23,7
Almanya	91	104	14,3
İngiltere	67	78	16,4
Fransa	59	64	8,5
Çin	81	63	-22,2
Ukrayna	56	52	-7,1
Hong Kong	58	40	-31,0
Yıl Toplamı	1.313	1.268	-3,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 13 - En Fazla Deri Ürünleri İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon dolar)

İthalat Yapılan Ülke	2013	2014	% Fark
Çin	306	294	-3,9
İtalya	291	265	-8,9
Hindistan	100	85	-15,0
Vietnam	80	81	1,3
İspanya	127	69	-45,7
Endonezya	52	44	-15,4
Fransa	44	35	-20,5
Pakistan	34	32	-5,9
Yıl Toplamı	1.570	1.376	-12,4

Kaynak: TÜİK

Tekstil ihracatımızda Almanya, İtalya ve Rusya Federasyonu, hazır giyim ihracatımızda Almanya, İngiltere ve İspanya, deri ürünleri ihracatımızda ise Rusya Federasyonu, İtalya ve Almanya en önemli ihraç pazarlarımızdır.

Türkiye'den ağırlıklı olarak AB ülkelerine yönelik ihracat gerçekleştirildiği, ithalatta ise Asya ülkelerinin yer aldığı görülmektedir. AB'nin Çin ve Bangladeş'ten sonra 3'üncü büyük hazır giyim tedarikçisi Türkiye'dir. 2014 yılında Rusya'ya ihracatımız hem tekstilde hem de deri ürünlerinde, kriz ve Rubledeki düşüş sebebiyle azalmıştır.

2012 yılında Litvanya'ya deri ürünleri ihracatımız 3,3 milyon dolar iken 2013 yılında 74,4 milyon dolar olarak istatistiklere yansımıştır. Bu yükselişin nedenine bakıldığında "Ayakkabı parçaları (sayılar dahil); çıkarılabilir iç tabanlar, topuk yastıkları vb" grubunda yapılan ihracatın birden bire yükseldiği görülmektedir. 2013 yılında bir önceki yıl olmayan bu kalemden, 71 milyon dolar ihracat yapılmıştır. 2014 yılında ise Litvanya'ya deri ürünleri ihracatımız tekrar düşmüş ve 6,2 milyon dolar civarında seyretmiştir.

1.14.Sektörlerin Maliyet Bileşenleri

THD sektörlerinde çeşitli kuruluşların yapmış olduğu anketler neticesinde belirlenmiş maliyet bileşenleri incelendiğinde, boya terbiye işletmeleri hariç en büyük maliyet bileşenlerinin hammaddeler (ana madde ve yardımcı maddeler) üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

İplik sektörü özelinde hammadde, maliyetlerin %65 ila %90'nını oluşturmakta (Arif Öksüz, 2008, s.55) ve bu sebeple sektör, pamuk ve petrol türevi ürünler gibi emtiaların fiyatlarından oldukça fazla etkilenmektedir.

Hazır giyim sektöründe ana madde maliyeti kumaş üzerinde, deri ürünleri sektöründe ise işlenmiş deri üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Bunun yanında, emek yoğun sektörler olarak bilinen THD sektörlerinde (boya terbiye işletmeleri hariç) personel ve işçilik giderleri ikinci büyük maliyet kalemleridir. Maliyetlerin %19 ila %27'si personel ve işçilik giderleridir.

Diğer tekstil işletmelerine kıyasla boya terbiye işletmelerinde ilk sırada personel ve işçilik giderlerinin, ikinci sırada ise boyarmadde ve kimyasal madde giderlerinin yer aldığı görülmektedir.

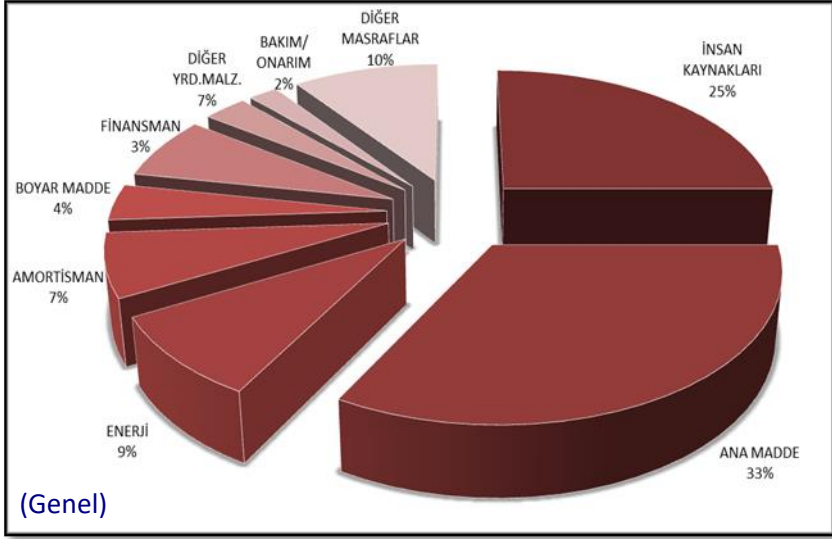
Enerji maliyetleri ise sermaye yoğun olarak bilinen tekstil sektöründe üçüncü sırada yer almakta ve tüm maliyetlerin %9'unu kapsamaktadır.

Boya terbiye işletmelerinde ise; enerji giderlerinin maliyetler içindeki payı genel tekstil sektörüne, hazır giyim ve deri ürünleri sektörlerine kıyasla yüksektir.

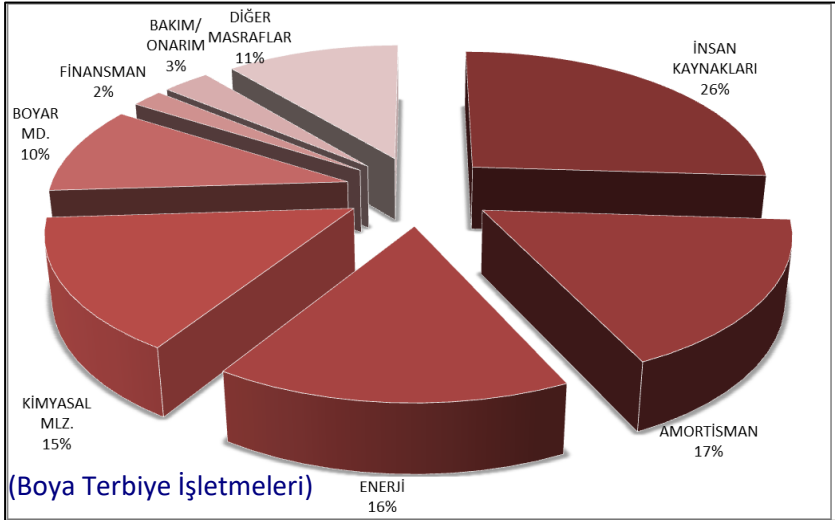
Boya terbiye işletmeleri, büyük makine parkurlarına sahip olup önemli yatırım gerektirmekte ve amortisman giderleri de yüksek çıkmaktadır.

THD sektörlerinin maliyet bileşenlerine ilişkin şekiller aşağıda yer almaktadır;

Şekil 13 - Tekstil Sektöründe Yaklaşık Maliyet Bileşenleri

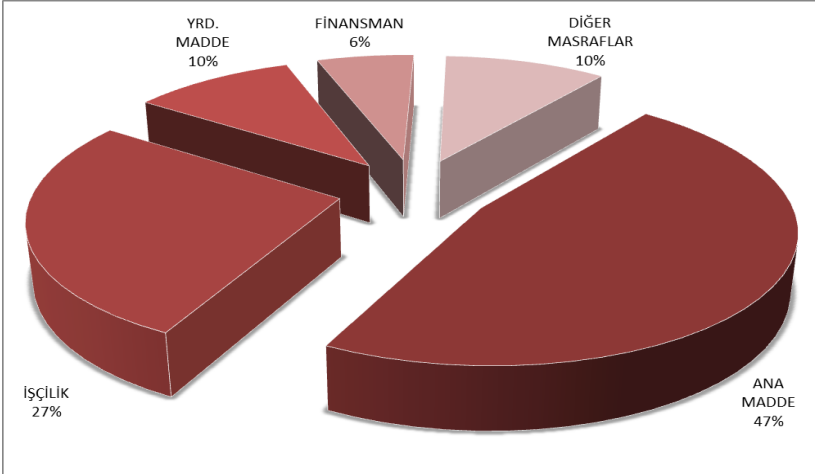

Kaynak: Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası (TTSİS) 2005 yılı verileridir.

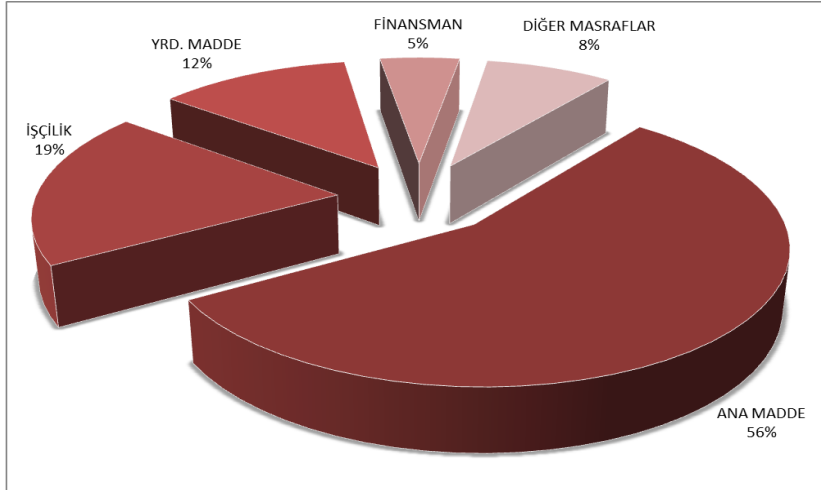
Kaynak: TTSİS (2005 yılı verileridir.)

Şekil 14 - Hazırgiyim Sektöründe Yaklaşık Maliyet Bileşenleri

Kaynak: İTKİB (2007 yılı verileridir.)

Şekil 15 - Deri Ürünleri Sektöründe Yaklaşık Maliyet Bileşenleri

Kaynak: İTKİB (2007 yılı verileridir.)

1.15. Sektörlerin 2023 Projeksiyonu

Uluslararası pazarlarda kıyasıya rekabetin yaşandığı, bilgi ve teknolojinin hızla ilerlediği bu yeni dönemde sektörler, katma değeri yüksek, yenilikçi, bilgi ve teknoloji içeren ürün ve hizmet sunumları ile ihracat kapasitesi ve organizasyon yeteneği yüksek sanayiler olmayı hedeflemektedirler.

Rekabetin giderek artması moda, marka ürünlere yönelik daha fazla girişime ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

2013 yılında uygulamaya giren Onuncu Kalkınma Planı'nda (2014-2018); **“Nitelikli insan, güçlü toplum”, “Yenilikçi üretim, istikrarlı yüksek büyüme”, “Yaşanabilir mekânlar, sürdürülebilir çevre”, “Kalkınma için uluslararası işbirliği”** hedefleri yer almaktadır.

Onuncu Kalkınma Planı'nda yer alan “İmalat Sanayiinde Dönüşüm” başlığı altında; **“Tekstil, hazır giyim ve deri sektörlerinin müşteri odaklı, hız ve esnekliği ile üretici özelliklerini geliştiren, tasarım, koleksiyon ve marka yaratabilen, yenilikçi, çevreye duyarlı, pazarlama ve üretim kanallarında etkin olan bir yapıya dönüşümü desteklenecektir”** hususları ifade edilmektedir.

Ayrıca 2023 yılında dünya tekstil ticaretinin 550 milyar dolar, hazır giyim ticaretinin 740 milyar dolar, deri ürünleri ticaretinin ise 300 milyar dolar civarında olacağı öngörülmektedir. Küresel konjktür ve 500 milyar dolar olan 2023 yılı toplam ihracat hedefimiz göz önüne alınarak belirlenmiş olan THD sektörleri 2023 yılı ihracat hedeflerimiz ise tekstilde (halı ve konfeksiyon hariç) 20 milyar dolar, halıda 3,5 milyar dolar, hazır giyimde (konfeksiyon dahil) 52 milyar dolar ve deri ürünlerinde 4,5 milyar dolar olarak belirlenmiştir.

Sektörlerin 2023 hedeflerini en iyi şekilde gerçekleştirebilmeleri için mevcut avantajlarının yanında Onuncu Kalkınma Planı'nın amaçları doğrultusunda, kamu-özel sektör işbirliği ile çalışmalar hızla yürütülmektedir.

Bu doğrultuda THD sektörlerine yönelik olarak katılımcı bir yaklaşımla hazırlanan **Türkiye Tekstil, Hazır giyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2015-2018)**, Yüksek Planlama Kurulu'nun 18/06/2015 tarihli ve 2015/25 numaralı Kararıyla kabul edilerek, 25/06/2015 tarihli ve 29397 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Türkiye Sanayi Strateji Belgesi'nin (2015-2018) "Orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerde Afro-Avrasya'nın tasarım ve üretim üssü olmak" şeklinde belirlenen uzun dönemli vizyonuna paralel olarak hazırlanan Türkiye Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın vizyonu "**Tekstil, hazırgiyim ve deri ürünleri sektörlerinde teknoloji ve tasarım içeren ürünlerde dünya pazarlarında lider ülke olmak**"tır.

Bu vizyon çerçevesinde genel amaç ise; "**Tekstil, hazırgiyim ve deri ürünleri sektörlerini katma değeri yüksek, yenilikçi, bilgi ve ileri teknoloji içeren ürün ve hizmet sunumları ile rekabetçiliğini arttırarak dünya ticaretinden daha fazla pay alan sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak**" olarak belirlenmiştir.

THD sektörlerinin güçlü ve zayıf yönleri ile sahip olduğu fırsatlar ve karşı karşıya kaldığı tehditler göz önünde bulundurularak Belge'de 5 hedef tespit edilmiştir:

- Sektörün uluslararası pazar payının ve rekabet gücünün artırılması,
- Üretim altyapısının geliştirilmesi,
- Ar-Ge, Ür-Ge, yenilikçilik faaliyetlerinin ve işgücünün geliştirilmesi,
- Yurtiçi ve yurtdışı tanıtım - pazarlama faaliyetlerinin etkinleştirilerek sürdürülebilir hale getirilmesi,
- Çevreye, insan ve hayvan sağlığına ve standartlara uygun üretimin sağlanmasına yönelik mevzuatın iyileştirilmesi.

Bu bağlamda, Eylem Planı'nda belirlenen 32 eylemden bazıları şunlardır:

- Akıllı ve teknik tekstiller konusunda çalışma yapılması,
- Ar-Ge ve yenilik öncesi işbirliklerinin sağlanması,
- Yurtdışı tanıtım ve markalaşma faaliyetlerinin artırılması,
- Sektörün finansmana erişim sorunlarının çözülmesi,
- Sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman ihtiyacının karşılanması,
- Tekstil sektöründe temel girdiler olan pamuk, yün, deri arzının dengede ve kontrol altında tutulması, üretim ve kalitesinin artırılması,
- Sektörde kayıtlı kadın istihdamının arttırılması,
- Mesleki yeterlilik belgesine sahip olan kişilerin istihdamının desteklenmesi,
- Genetiği değiştirilmiş organizma içermeyen Türk pamuğunun uluslararası arenada tanıtılması,
- İşçi bulma sorununa yönelik olarak nitelikli işgücü temini için sektörde sosyal sorumluluk projelerinin artırılması.

Ülkemiz hedefleri ucuz ürünlerle rekabet etmek değil dünya ölçeğinde kalite ve marka imajı uyandıran bir sektör inşa etmektir. Değişen küresel şartlarda sürdürülebilir rekabetçilik için gerçekleştirilecek çalışmalar, ülkemiz ekonomisinde önemli yere sahip olan THD sektörleri açısından itici güç olacaktır.

2. SEKTÖRLERİN SON ALTI AYLIK DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Son Dönemde Sektörlere İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler

İhracat ağırlıklı olarak üretimlerini sürdüren THD sektörleri, ticari ilişkide bulunduğumuz ülkelerdeki iç gelişmelerden ve küresel ekonomiden etkilenmeye devam etmektedir.

2014 yılında küresel ekonomideki yavaşlamanın da etkisiyle ülkemizin toplam ihracatının yıllık büyümeye katkısı görece olarak azalmıştır. 2015 yılı itibariyle küresel para politikalarına ilişkin belirsizlikler, jeopolitik gelişmeler ve dış talepteki kırılğan seyir toparlanma süreci üzerinde riskler oluşturmaktadır.

2014 yılı başında Ukrayna’da yaşanan iç çatışma ve krizin bir tarafı olan Rusya’nın ekonomik olarak negatif etkilenmesi, Türkiye’den Rusya’ya yapılan ihracatı olumsuz etkilemiş, Ukrayna pazarında da benzer doğrultuda kayıplar yaşanmıştır.

Diğer yandan Suriye iç savaşı sürmekteyken, yine önemli ticari ortaklarımızdan Irak’ta ortaya çıkan olaylar ve siyasi belirsizlik bölgedeki ticaretimizi olumsuz etkilemiş ve bu bölgeyle ticaret yapan işadamlarını diğer pazarlara yönlendirmiştir.

AB tarafında özellikle en büyük ticari ortaklarımızdan Almanya ve İngiltere’de ekonomik anlamda yaşanan gelişmeler ise olumlu algılanmıştır.

2014 yılı sonu ve 2015 yılı başı itibariyle dolar ve Euro’da yaşanan dalgalanmalar THD sektörlerini etkilemiş, 2014 yılı dolar kuru ortalaması 2,19 TL seviyesinde iken, 2015 yılında yaşanan artışlar ile 3 TL seviyesine çıkmış, Euro/Dolar paritesinde ise düşüşler yaşanmıştır.

2015 yılında Euro’nun dolar karşısında değer kaybetmeye devam etmesi, İtalya ve İspanya gibi Euro bölgesi ülkelerinin ABD’ye satışlarını arttırmıştır. Ayrıca Avrupalı bazı üreticilerin, Rusya’da tekstilin kalbi olarak adlandırılan İvanova şehrinde bulunan tesislerini elden çıkarmaya başlamaları neticesinde, 2015 yılı Şubat ayı itibariyle Rusya, yabancı yatırımcıları ülkeye davet etmiştir.

Dolar karşısında değer kaybeden Euro, hazır giyimcilerimiz için yeni pazarlara yönelmeyi gerektirmekte, dünyanın en büyük hazır giyim ithalatçısı ABD ön plana çıkmaktadır. Ayrıca kalabalık nüfusu ile Afrika’nın yükselen ekonomisi Nijerya’nın hazır giyim ihracatımız açısından değerlendirilmesi yönünde alım heyetleri bazında çalışmalar yapılmaktadır.

Hazır giyim ihracatımız için Çin pazarı da değerlendirilmekte, markalı ve katma değeri yüksek ürünleri tercih eden üst gelir seviyesindeki tüketiciye ulaşmak için çalışmalar başlatılmaktadır.

Krizlerin etkisini daha az hissetmek ve geleceğe yönelik yeni pazarlar bulmak için deri ürünleri sektörümüz, geleneksel Rusya ve İtalya pazarlarına alternatif olarak Uzakdoğu ve ABD’yi rota olarak belirlemiştir. Çin, Vietnam ve Japonya mercek altına alınmış, ABD öncelikli değerlendirilmesi gereken pazar olarak belirlenmiştir. ABD toplam deri ürünleri ithalatında ve ayakkabı ithalatı özelinde dünyanın en büyük ithalatçısıdır. Rusya pazarı ehemmiyet kaybetmemiş, krizlerin daha az hissedilmesi için pazar çeşitlenmesine gidilmesi kararı alınmıştır. Tüm bu gelişmelerin yanında Kanada da incelenecek önemli pazarlardan biridir.

AB ile ABD arasında müzakereleri devam eden Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı’na (TTIP) yönelik gelişmeler ülkemiz açısından son derece önemlidir. Transatlantik Ortaklık süreci, tarife indirimlerinden mevzuat uyumuna kadar birçok alanda yürütülen müzakereler ile devam etmektedir. Müzakereleri devam eden TTIP’ye dâhil olamamamız durumunda, AB ile olan Gümrük Birliğimiz gereği, ABD ürünleri AB üzerinden Türkiye’ye gümrüksüz girebilecek, buna

karşın ülkemiz ihraç ürünlerine ABD'nin tarife gibi uygulamaları devam edecektir. Tam da bu aşamada Türkiye ile AB'nin mevcut Gümrük Birliği'ni güncelleyecek süreci başlatmış olması ve AB tek pazar mevzuatı ile ileri derecede uyumumuz ülkemiz açısından avantajdır. Aynı zamanda Avrupa özel sektörü de Türkiye'yi TTIP'ye dâhil olması için desteklemektedir.

Bir diğer gelişme de Türkiye ile İran arasında 1 Ocak 2015 itibariyle devreye girmiş olan Tercihli Ticaret Anlaşmasıdır (TTA). 2014 yılı ticaret hacmimizin 13,7 milyar dolar, TH ihracatımızın 402 milyon dolar olduğu İran ile yapılan TTA neticesinde iki ülke arasındaki ticaret hacminin artacağı tahmin edilmektedir. Bu anlaşmayla Türkiye'den 140, İran'dan 125 olmak üzere toplamda 265 üründe gümrük vergilerinde ciddi düşüşler yapılacaktır.

Türkiye'den İran'a yapılacak olan ihracatta tarife indirimine (%30 veya %40 oranında) girecek olan 140 ürün içinde "makine halısı, ev tekstili, çorap, ev giysisi, dış giyim, giyim aksesuarı ürün grupları altında yer alan tekstil ve hazır giyim ürünleri de yer almaktadır.

İmzalanan TTA, sadece gümrük vergilerinde yapılacak indirimler açısından değil, iki ülke arasında lojistikte yaşanan sıkıntıların çözümü noktasında da kritik hale gelmiştir. İran'ın Türk tırlarından akaryakıt fiyat farkı alması neticesinde Türkiye'nin de aynı uygulamaya geçmesiyle başlayan ve İran ile karayolu taşımacılığımızı durma noktasına getiren süreç neticesinde yaşanan sorunlar, imzalanan TTA ile aşılanacaktır.

Anlaşma sonrası Türk markalarının İran'da mağazalaşma atağına geçmesi beklenmektedir. İran'da şu anda Türklere ait 135 mağaza bulunmakta ve bunların 106'sında THD sektörlerinde faaliyet gösteren firmalarımızın ürünleri satılmaktadır.

Ülkemiz, tekstil sektörünün tükettiği pamuğun yarıya yakını ithal etmektedir. ABD Tarım Bakanlığı verilerine göre 2014-2015 sezonunda küresel pamuk üretimi 25,91 milyon ton, tüketimi 24,34 milyon tondur. Uluslararası Pamuk Danışma Komitesi'nin 2015-2016 sezonu için tahminleri ise üretimin 23,9 milyon ton, tüketimin 24,9 milyon ton olacağı yönündedir.

Çiftçinin sağlıklı koşullarda, çevresel ve sosyal değerleri iyileştirilmiş bir şekilde pamuk üretmesini öngören İyi Pamuk Uygulaması-Better Cotton Initiative (BCI) dünyada hızla yayılmaktadır. BCI kapsamında dünyada 2013 yılında 900 bin ton, 2014'te 1 milyon 900 bin ton (lif) "iyi pamuk" üretilmiştir. BCI'ya göre 2015'te bu rakam 2 milyon 600 bin ton civarında olacaktır. Ülkemizde de BCI kapsamında kurulan İyi Pamuk Uygulamaları Derneği (IPUD), iyi pamuk üretmeyi taahhüt eden çiftçilerin tarlalarında, çevresel ve sosyal yönden inceleme yapmaktadır. 2013 yılında 15 bin ton, 2014 yılında 24 bin ton (lif) iyi pamuk üretilmiştir. IPUD, ekimden hasata kadar kontrollerini yapmakta, işçilerin kaldığı yerler, sigortaları, iş sağlığı şartları, çocuk işçi çalıştırılmaması, kullanılan suyun miktarı ve kaynağı, ilaçların miktarı, ambalajların istiflendiği yerler kontrol edilmektedir.

Dünya geneline yayılmış büyük hazır giyim perakende zincirlerinin mağazalarında organik ürünler yer almaya başlamıştır. Hindistan'dan sonra ikinci büyük organik pamuk üreticisi olan ülkemizin organik pamuk üretimi 2012 yılında 31 bin ton, 2013 yılında 20,6 bin tondur (kütü).

Tüm bu gelişmeler doğrultusunda, Türkiye Tekstil, Hazır giyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2015-2018) 25/06/2015 tarihli ve 29397 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı 5 hedef başlık altında yer alan 32 eylemden oluşmakta, sektörlerin birçok sorununa uzun vadede çözüm getirebilecek planlar içermektedir.

Yaşanan diğer gelişmeler;

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı güdümlü proje desteği kapsamında Bursa Ticaret ve Sanayi Odası tarafından hazırlanan, Türkiye'nin ilk "Tekstil ve Teknik Tekstil Mükemmeliyet Merkezi Projesi" Kalkınma Bakanlığı tarafından onaylanmıştır. Merkezde, akredite tekstil ve teknik tekstil laboratuvarı yer alacak, Tasarım Akademisi hayata geçirilecektir.

Ege İhracatçı Birlikleri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye Tekstil, Hazırgiyim, Deri Sanayi Teknoloji ve Tasarım Araştırma Geliştirme Vakfı'nın "Teknik Tekstiller Araştırma ve Uygulama Merkezi Projesi" imzalanmıştır. İzmir Kalkınma Ajansı tarafından hibe desteği sağlanacak olan proje ile kurulacak olan merkezde teknik tekstillerin testleri yapılabilecektir.

Dâhilde İşleme Rejimine ilişkin işlemlerin yapılmasında değişikliğe gidilmiş, Dâhilde İşleme Rejimi belgelerinin kapatılması görevi 01/01/2015 tarihinden itibaren geçerli olmak kaydıyla, ihracatçı birliklerinden alınarak Ekonomi Bakanlığı'na devredilmiştir.

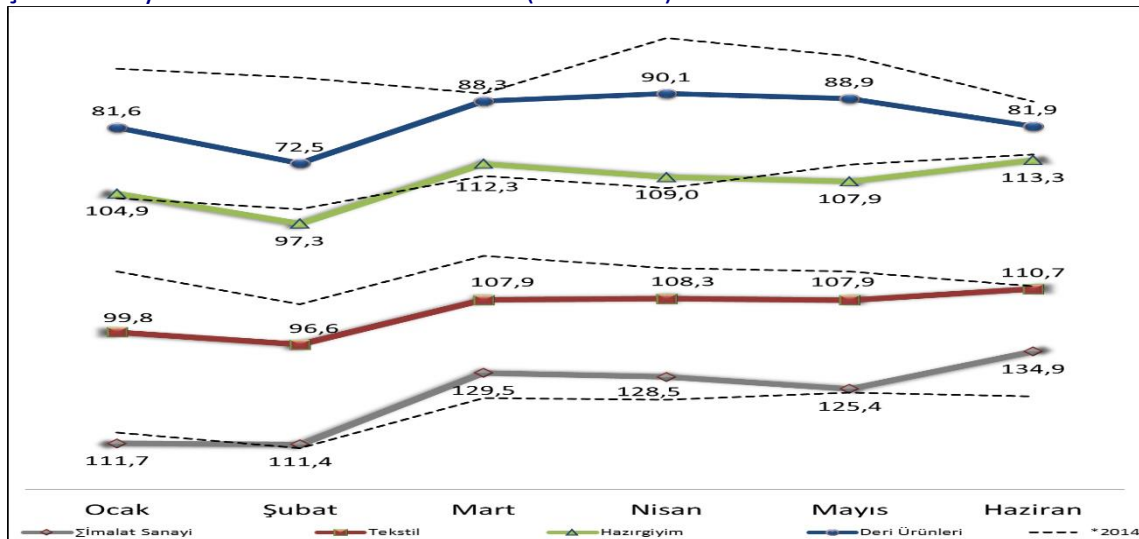
Tekstil ürünleri ve ayakkabıların etiketlenmesi hususlarını kapsayan yönetmeliklerin yürütme yetkisi ve denetimi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na devredilmiştir. Söz konusu yönetmelikler Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından "Tekstil Elyaf İsimleri ve Tekstil Ürünlerinin Elyaf Kompozisyonlarıyla İlgili Etiketleme ve İşaretleme Hakkındaki Yönetmelik" ve "Tüketicinin Satın Alacağı Ayakkabıların Temel Unsurlarının Yapımında Kullanılan Malzemelerin Etiketlenmesine Dair Yönetmelik" isimleri ile 25/04/2015 tarihli ve 29337 sayılı Resmi Gazete'de yeniden yayımlanmıştır.

Ekonomi Bakanlığı ve Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği tarafından Turquality programına benzer bir yapılanma üzerinde çalışmakta, 50 ve üzeri çalışanı olan TH firmalarının "Nitelikli Üretici" kimliği sayesinde destek ve teşviklerin tümünden yararlanması planlanmaktadır. Detayları henüz netleşmemiş olan "Nitelikli Üretici Sertifika Programı" ile fuar katılım ve fuarda pazarlama desteğinin üreticiye yansıma sürelerinin kısaltılması, nitelikli üreticinin tüm desteklere bir kapıdan ve hızlıca ulaşabilmesi, vergi avantajı sağlanması hedeflenmektedir.

2.2. Sektörlerin Üretim Endeksi Değerlendirmesi

2015 yılı ilk altı aylık döneminde THD üretim endeksleri imalat sanayi ortalamasının altındadır. Ayrıca 2014 yılının aynı dönemine oranla tekstil ve deri ürünleri sektörlerinde belirgin bir düşüş gözlenmektedir.

Şekil 16- Aylara Göre Üretim Endeksleri (2010=100)

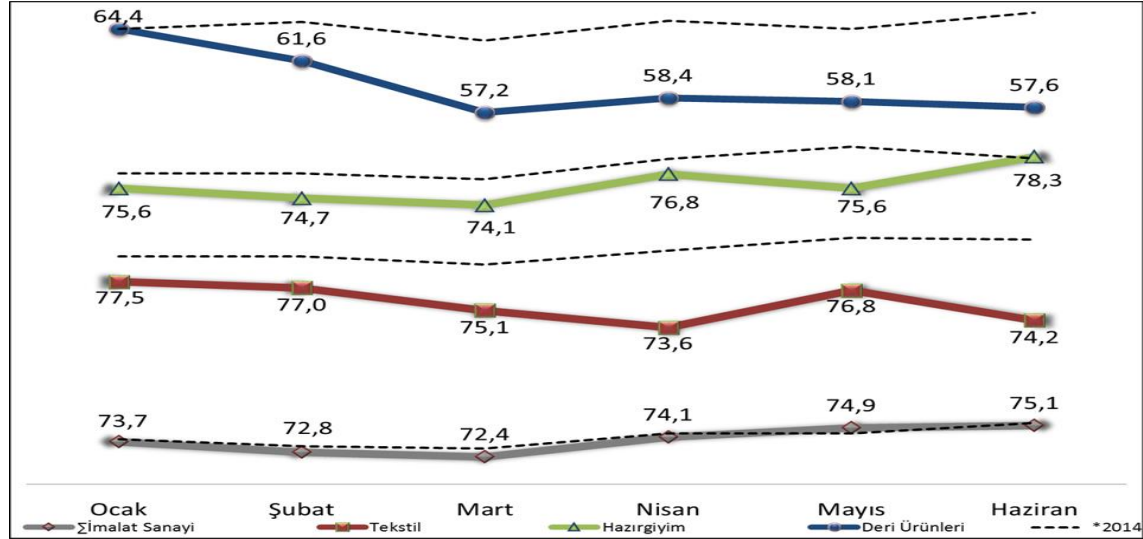

Kaynak: TÜİK

2.3. Sektörlerin Kapasite Kullanım Oranı Değerlendirmesi

2015 yılı ilk altı aylık döneminde THD sektörleri kapasite kullanım oranları 2014 yılı aynı dönemine oranla düşüş göstermiştir. Tekstil ve hazır giyim sektörlerinde imalat sanayi ortalamasının üzerinde, deri ürünleri sektöründe ise imalat sanayi ortalamasının altında bir seyir gözlenmektedir.

Şekil 17 - Aylara Göre Kapasite Kullanım Oranı (%)

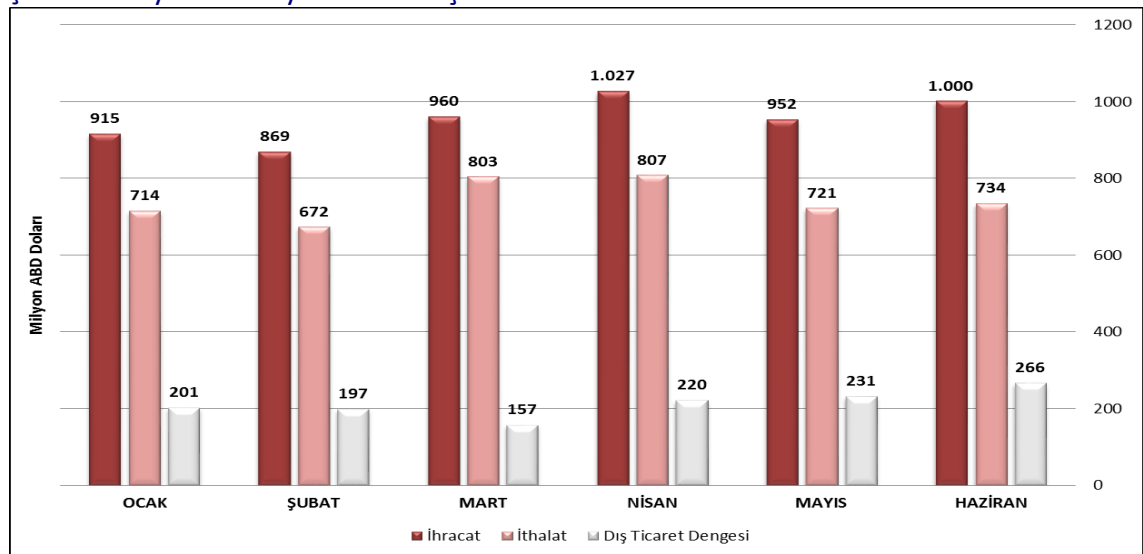

Kaynak: TCMB

2.4. Sektörlerin İhracat ve İthalat Değerlendirmesi

2015 yılı ilk yarı tekstil ihracatı 2014 yılı aynı dönemine ait değer (6,6 milyar dolar) altında kalmış ve 5,7 milyar dolar düzeyinde seyretmiştir. Tekstil ithalatına bakıldığında ise 2014 yılı ilk yarısında 5,4 milyar dolar olan değer 2015 yılı ilk yarısı için 4,5 milyar dolar olduğu görülmektedir.

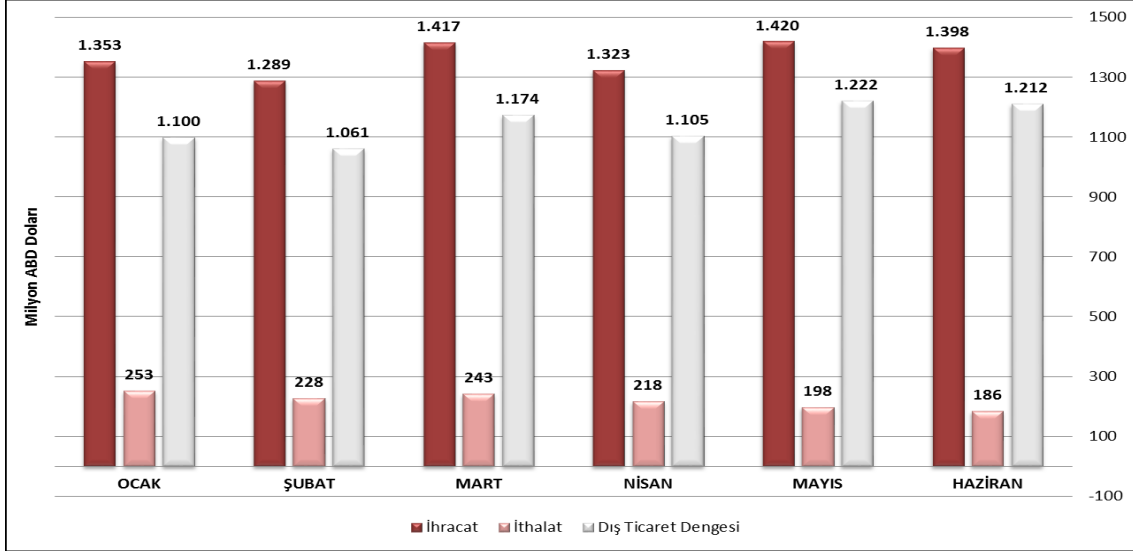
Şekil 18 - Aylar İtibariyle Tekstil Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK

2015 yılı ilk yarısı hazır giyim ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine oranla %11,7 oranında azalarak 7,2 milyar dolar düzeyinde seyretmiştir. 2014 yılı ilk yarısında 1,3 milyar dolar, 2015 yılı ilk yarısında 1,2 milyar dolar hazır giyim ithalatı gerçekleştirilmiştir.

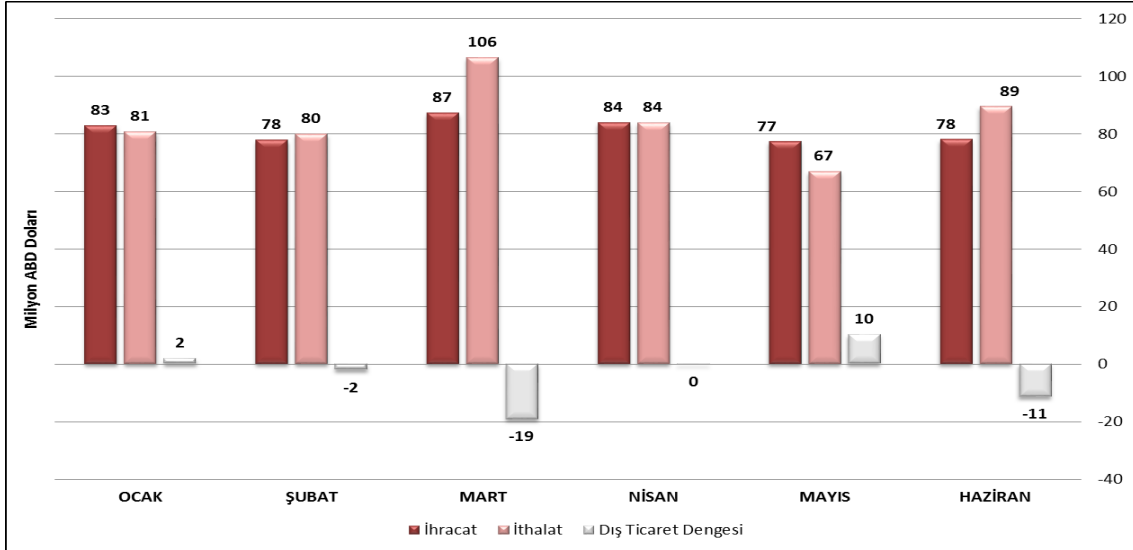
Şekil 19 - Aylar İtibariyle Hazır giyim Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK

2014 yılı ilk yarısında 609 milyon dolar, 2015 yılı ilk yarısında 487 milyon dolar deri ürünleri ihracatı gerçekleştirilmiştir. Yine 2014 yılı ilk yarısında 699 milyon dolar, 2015 yılı ilk yarısında 507 milyon dolar deri ürünleri ithalatı gerçekleştirilmiştir.

Şekil 20 - Aylar İtibariyle Deri Ürünleri Dış Ticareti

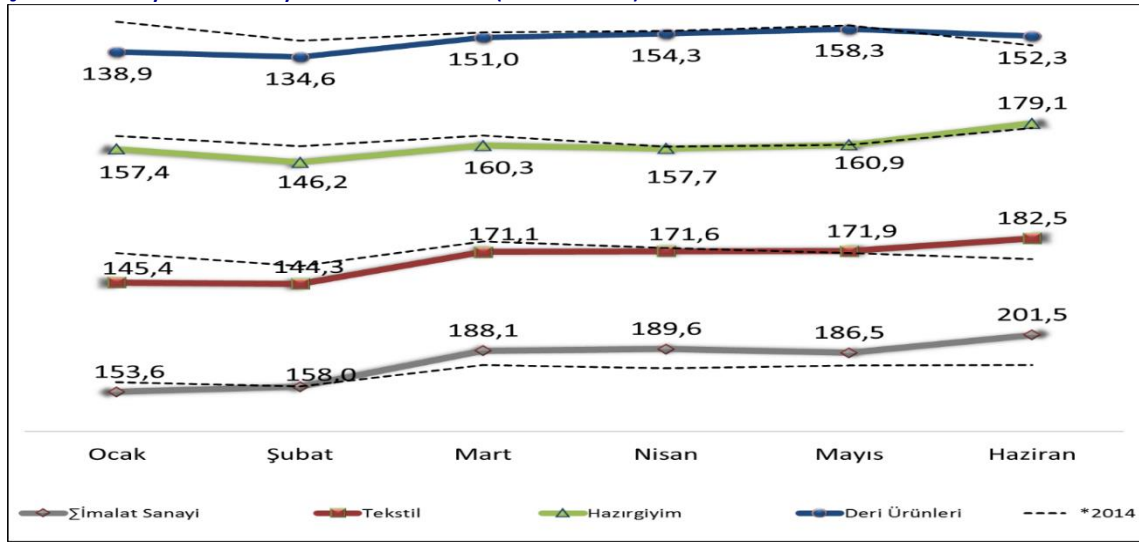

Kaynak: TÜİK

2.5.Sektörlerin Ciro Endeksi Değerlendirmesi

Her üç sektörde de 2015 yılı ilk dört ayında bir önceki yılın aynı dönemine oranla ciroların düşük seviyede kaldığı görülmektedir. Global ekonomideki genel seyir ve uygulanan para politikaları cirolar üzerinde etkili olmaktadır.

Şekil 21 - Aylar itibariyle Ciro Endeksi (2010=100)

Kaynak: TÜİK

KAYNAKÇA

- Avrupa-Akdeniz Bölgesinde Tekstil ve Hazırgiyim Değer Zincirinde Dijital Entegrasyon, Enerji ve Kaynak Verimliliği Konusunda Fırsatlar Konferansı, 27-28 Nisan 2015 Polonya/Krakov
- ITC Trademap
- TCMB Finansal İstikrar Raporu, Kasım 2014
- TÜİK Veri Tabanı
- SGK Aylık İstatistik Bültenleri, İşyeri ve Sigortalılara Ait İstatistikler
- Dünya, 06/04/2015, Hafifleten Teknolojiler
- Yıllık Uluslararası Tekstil Makineleri Sevkiyatı İstatistikleri (Annual International Textile Machinery Shipment Statistics, Released by International Textile Manufacturers Federation)
- TİM İl ve Sektör Bazında Rakamlar
- SGK Yıllık İstatistik Bültenleri, İllere Göre Dağılım
- TCMB Reel Sektör Verileri Kapasite Kullanım Oranı Raporları
- Hürriyet, 21/11/2014, Cari Açığın İlacı Tekstil Dosyası
- ÖKSÜZ, Arif (2008), Tekstil Sektöründe Ürün Maliyetinin Hesaplanması ve Maliyet Kontrolü. Yüksek Lisans Projesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
- Vikipedi Özgür Ansiklopedi Veri Tabanı
- OECD İstatistik Veri Tabanı http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/r-d-expenditure-by-sector-of-performance-and-type-of-r-d_data
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge İstatistikleri
- Dünya Bankası Veri Tabanı <http://data.worldbank.org/topic/science-and-technology>
- Dünya, 07/08/2015, Tekstil İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde Yatırımların Önü Açıldı
- Milat, 07/09/2015, Çay Atıklarından Tekstil Boyası Üretildi
- TTSİS Tekstil İşveren Dergisi, Sayı 409, Sayfa:40-45
- TEDAŞ verileri
- 2023 Türkiye İhracat Stratejisinin Uygulamaya Aktarılması ve Sektörel Kırılımı-TİM (revize rakamlardır)
- Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)
- Türkiye Tekstil, Hazırgiyim ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2015-2018)
- Ekonomi Bakanlığı, İthalatın Değerlendirilmesi Sunumu, 14/02/2012, İstanbul
- Dünya Ticaret Örgütü Yıllık Raporları

- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Haber Bültenleri
- <http://www.ormegiyim.com> portalı
- Hürriyet, 29/04/2015, Sayfa 10, Üç Kıtada Fırsat Kapılarını Aralıyor
- Star, 27/07/2015, Sayfa 1, Yüz İşadamlıyla Çin Çıkarması
- Sabah Ankara, 07/04/2015, Sayfa 5, Deri Sektöründe Rota Uzakdoğu ve Amerika
- Dünya 14/01/2015 Sayfa:1 İran İle Ticaret Mağazalaşma İle Yüksелеcek
- TTSİS Dünyadan Ekonomi, Tekstil ve Çalışma Hayatına İlişkin Gelişmeler Haber Dosyaları, Mayıs 2015 ve Haziran 2015
- Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Organik Pamuk Üretiminin ve Sanayide Kullanımının Artırılması İstişare Çalıştayı Raporu, 18/03/2014
- Dokuz Sütun, Sayfa 6, 30/10/2014, Türkiye’de İyi Pamuk Üretimi Yaygınlaşıyor
- Dünya, Sayfa 12, 26/06/2015, Tekstil Mükemmeliyet Merkezi Kurulacak
- Dünya, Sayfa 16, 13/05/2015, Teknik Tekstiller Araştırma ve Uygulama Merkezi Projesi İmzalandı
- TCMB Finansal İstikrar Raporu, Kasım 2014, Bölüm: Genel Deđerlendirme
- TTSİS Tekstil İşveren Dergisi, Sayı 412, Sayfa:36-41